

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafljeva ul. št. 5/II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno
9.- L, letoletno 18.- L; za inozemstvo: letoletno 24.- L.
Posamezna številka 0.50 L.

Zahvala Kralja in Cesarja Ljubljanskemu mestnemu svetu

Na brzovjavne izraze globoke vdanosti, ki jih je ljubljanski mestni svet s svoje prve seje poslal Nj. Vel. Kralju in Cesarju, je prvi pobočnik Vlada odgovoril ljubljanskemu županu z nasledno brzovjavko:

Vladar je z velikim zadovoljstvom sprejel izraze, ki mu jih je sporočil ljubljanski mestni svet tudi v imenu meščanstva, in mi je naročil, da sporočim njegovo prisrčno zahvalo za vljudno misel.

Notranjci so izrekli Visokemu Komisarju vdanost do Rima

Po vseh krajih Notranjske je bil Visoki Komisar prisrčno sprejet

Pred dvema tednoma je Visoki Komisar Ekscelenca Grazioli prvič službeno obiskal važnejše kraje Dolenjske, da bi spoznal življenjske razmere med prebivalstvom na Dolenjskem. To nedeljo pa je obiskal Notranjsko, ki ima tudi pretežno kmečko prebivalstvo. Nedeljski obisk Ekscelence Visokega Komisarja je bil namenjen v prvi vrsti delavskemu in kmečkemu ljudstvu, ki je to ljubeznivo naklonjenost z izredno prisrčnostjo sprejelo. Povsod se je ljudstvo slovesno pripravilo, da prvič čim lepše sprejme zastopnika Fašistične Vlade in Duceja.

Ekscelenca Grazioli je napravil obisk Notranjske s svojo gospo v spremstvu majorja Kr. Karabinijerjev Cavallera, kapetana Kr. Karabinijerjev Dragonija, zastopnika Fašistične Stranke Gattija, osebnega tajnika Rufinija in tajnika Dopolavora Liberatija. Na vsej poti so bile vasi okrašene z zastavami in slavaloki.

V Dolenjem Logatcu

Prvi cilj Visokega Komisarja je bil Dolenji Logatec. Na glavnem trgu je pričakovala visoki obisk velika množica občinstva. V živahnem špalirju se je postavila šolska mladina z zastavicami in gasilci so prihiteli polnoštevilno z zastavo. Prav tako je bila ob cesti postavljena častna četa v Logatcu nastanjene vojaške posadke. Ves Logatec je bil okrašen z zastavami. Živahno sliko ljudstva so še posebno poživljale pisane narodne noše.

Ob prihodu Ekscelence Visokega Komisarja je zaigrala vojaška godba Giovinezze, nato pa je pozdravil odličnega gosta komisar logaškega okraja cav. Umberto Rossini. Pozdrav in dobrodošlico sta izrekla logaški župan Gabriel Oblak in župnik Valentin Remžgar, a iz špalirja narodnih noš je pristopila deklica v narodni noši in izročila odličnemu gostu lep slovenski šopek. Skozi špalir šolske mladine, gasilcev in občinstva, ki je ves čas pozdravljalo z rimskim pozdravom, je šel Visoki Komisar na častno tribuno, ki je bila vsa okrašena.

Tu je nagovoril Ekscelenco Graziolija župan Oblak. Poudaril je, da v imenu vsega ljudstva sporoča tople pozdrave in želje, da bi se Ekscelenca Grazioli dobro počutil v Logatcu. Ljudstvo je hvaležno, da ga je sprejela Velika Italija v svoje okrilje in da mu omogoča mirno

delo in razvoj. To je v prvi vrsti zasluga Ekscelence Visokega Komisarja, katerega skrb za slovenskega človeka smo že spoznali po važnih preosnovah v korist naših kulturnih ustanov in gospodarskega napredka. Globoka hvaležnost ljudstva mu narekuje obljubo vdanosti in discipline. Z vzkliki Kralju in Cesarju, Duceju in Ekscelenci Grazioliju je župan zaključil nagovor, ljudstvo pa je s prisrčnim odobravanjem povzelo njegove vzklike.

Ekscelenca Grazioli se je nato zahvalil za prisrčni sprejem in poudaril, da naj njegov obisk, ki ga naj privede v stik z delovnim in kmečkim ljudstvom, pokaže skrb Fašistične Vlade za čim boljši razvoj pokrajine in slehernega njenega prebivalstva. Zlasti na dokaže, da je skrb Fašistične Vlade največja za delovno in kmečko ljudstvo. Zagotovilo, da bo Velika Italija spoštovala vero, kulturo, šege in navade, se izpolnjuje in je najlepši dokaz, da v fašistični Italiji tudi dejanja potrjujejo besede. Skrb Italije za Ljubljansko pokrajino pa se kaže tudi v prizadevanjih za njen gospodarski napredek. Dolžnost ljudstva je, da zato povsod vdano sodeluje. Prva in največja dolžnost kmečkega prebivalstva pa je, da koristno obdela čim več zemlje in da tako samo čim več doprinese za prehrano prebivalstva. Iz Italije je bilo uvoženo v Ljubljansko pokrajino doslej že 50.000 metrskih stotov moke za prehrano prebivalstva. Italija je to rada storila, ker je prepričana, da bo ljudstvo vdano sodelovalo. Italija pa ne more nikakor dovoliti, da bi mirno življenje, red in razvoj v družinskem in verskem življenju motil komunizem, ki ga bo posledno in povsod zatirala. Italija hoče prinesiti red in pravico in omogočiti prebivalstvu mirni razvoj in napredek. Ko se je Ekscelenca Grazioli zahvalil za prisrčni sprejem, je naročil, naj vsi, ki so prihiteli v Logatec, sprejmejo njegove najlepše želje za čim lepši razvoj in napredek, za srečo njihovih družin in otrok in boljše bodočnost in naj to voščilo ponese tudi vsem tistim, ki niso mogli prihiteti v Logatec. Z vzklikom Kralju in Cesarju, Duceju in lepši bodočnosti Logatca je Ekscelenca Grazioli zaključil svoje lepe misli in želje, ki jih je ljudstvo sprejelo z navdušenim vzklikom.

Ekscelenca Grazioli je nato obšel častno četo vojakov ter si ogledal s spremstvom občinsko hišo in obiskal župno cerkev. V prostorih Fa-

šistične Stranke je sprejel župane in občinske svetnike z Gorenjega Logatca, Hotedršice in Rovt ter jim dal navodila, kako morajo po-žrtvovalno skrbeti za blagor vsega prebivalstva.

Po prisrčnem slovesu je nadaljeval svoj pot po stari cesti proti Lazam, kjer so ga prav tako pozdravili občinski zastopniki, gasilci, vojska in šolska mladina. Tudi v Ivanjem selu so pozdravili visokega gosta šolska mladina, gasilci in zastopniki občine.

Na Rakeku

Na Rakeku, ki se je slovesno pripravil na sprejem, je na cesti pred postajo pričakoval Eksc. Graziolija dolg špalir šolske mladine, ob katerem se je zbralo številno občinstvo z gasilci. Prav tako je bila zraven postrojena častna četa vojakov. Pozdrave sta najprej izrekla domači župan Andrej Modic in župnik Franc Novak. Na lični tribuni je nagovoril župan Ekscelenco Visokega Komisarja ter se mu v imenu ljudstva zahvalil za vse ukrepe, ki jih je po navodilih Duceja izvedel v blagor prebivalstva.

Prav tako prisrčno kakor v Logatcu se je Ekscelenca Visoki Komisar zahvalil s krajšim nagovorom za tople izraze vdanosti in za prisrčni sprejem in zagotovil vsem, da bo njegova skrb v prvi vrsti posvečena delovnemu ljudstvu, ki v teh časih potrebuje zlasti miru, da bo moglo v polni meri izvrševati vse svoje posle v blagor skupnosti. Množica je z navdušenjem povzela vzklike Nj. Vel. Kralju in Cesarju in Duceju. Ekscelenca Grazioli je nato obšel častno četo vojakov, pozdravil gasilce in obiskal prostore Stranke. Krenil je tudi v cerkev, kjer ga je pri vratih pozdravil domači župnik. Na povratku si je Ekscelenca Grazioli ogledal še gasilski dom.

V Cerknici

Tu je bil sprejem na glavnem trgu, ki je bil okrašen z mlaji, slavaloki in zastavami. Izredno lepo pa so bile okrašene hiše z vencji, med katerimi so bile na najlepših mestih postavljene s cvetjem okrašene slike Kralja in Cesarja in Duceja. Na glavnem trgu je pričakal Visokega Komisarja mogočen špalir šolske mladine z zastavicami in gasilcev z zastavo. Velika množica občinstva je zasedla ves prostori trg in z rimskim pozdravom pozdravila prihod najvišjega predstavnika Fašistične Italije v Ljubljanski pokrajini. Vrla cerkniška godba je zaigrala Giovinezze, nato pa sta izrekla dobrodošlico domači župan Otoničar Janez in župnik Štrajhar. Potem ko je na lepo okrašeni tribuni izrekel župan hvaležnost prebivalstva za zanimanje, ki ga Visoki Komisar kaže za blagor kmečkega prebivalstva, se je zahvalil za sprejem s krajšim nagovorom Ekscelenca Grazioli in želel vsem čim lepši napredek. Šolska mladina je zapela še himno Imperija in bila deležna pohvale visokega gosta. Po obisku cerkve je Ekscelenca Grazioli obiskal še prostore stranke.

V Martinjaku, Grahovem, Ložu, Starem trgu, Gornjem jezeru, Uncu, Planini in Gornjem Logatcu

je prebivalstvo pričakalo pod slavaloki Ekscelenco Visokega Komisarja in mu povsod na prav prisrčen način izrazilo vdanost. Staro-

davni Lož, najmanjše slovensko mesto, se je za to pot odel ves v zastave. Pozdrave sta izrekla podžupan Franc Škerbec in domači župnik Presetnik Franc. Za pristrčne pozdrave županove se je zahvalil Ekscelenca Grazioli in bil deležen za svoje izpodbudne besede navdušenega odobravanja. Skozi slavalok je Veliki Komisar krenil še v cerkev in po obhodu vojaške in gasilske čete nadaljeval pot v Stari trg. Tudi tu je bil visokemu gostu izrečen pristrčen pozdrav. Zivinorejska zadruga v Starem trgu je za ta dan priredila zivinorejsko razstavo, da pokaže napredek zivinoreje v dolini. Ekscelenca Grazioli je s priznanjem pregledal razstavljenno živino in naklonil zadrugi znatno podporo, ki naj se porazdeli kot nagrada posameznim zivinorejcem, ki so živino razstavili.

Od Starega trga je držala pot Ekscelenca Graziolija spet nazaj, vendar po drugi poti. V popoldanskih urah so pozdravili na kratkem postanku Visokega Komisarja prebivalci Gornjega Jezera. Pristrčen je bil sprejem na Uncu pri Planini, kjer sta izrekla dobrodošlico šolski upravitelj Andrej Kenig in župnik Andrej Martinčič. V Planini se je na trgu zbralo veliko število prebivalstva. Po pozdravih, ki sta jih izrekla župan Širca Franc in domači župnik Lovšin Ivan, je nadaljeval Ekscelenca Grazioli pot mimo Gornjega Logatca, kjer so prebivalci pristrčno sprejeli visokega gosta.

Na Vrhnikih

Na povratku je doživel Grazioli izredno pristrčen sprejem še na Vrhnikih. Najprej je

izrekel pozdrav komisar okraja za ljubljansko okolico Maršič, nato pa sta voščila dobrodošlico župan Ignacij Hren in dekan Janez Burnik. Fantek in deklica v narodnih nošah sta v pristrčen pozdrav izročila Visokemu Komisarju lep šopek. Po županovem pozdravnem nagovoru je Visoki Komisar nagovoril množico, se zahvalil za pristrčni sprejem in naglasil dejstvo, da njegova prisotnost na Vrhnikih, ki jo bo še večkrat obiskal, dokazuje, da bo posvečal največjo pozornost ne samo splošnim vprašanjem, temveč tudi krajevnim potrebam posameznih občin. Izročil je pozdrave vsem tistim, ki niso mogli priti zaradi oddaljenosti na ta prvi sestanek, in vzkliknil Kralju in Cesarju in Duceju kakor tudi napredu Vrhnik, kar je množica sprejela s pristrčnimi počastitvami. Ekscelenca Visoki Komisar je obšel še postrojeno častno vojaško četo in gasilce, nato pa si je ogledal občinsko hišo, prostore Stranke in župno cerkev.

Med pristrčnimi počastitvami je zapustil Vrhniko in se nato po kratkih postankih na Drenovem griču in v Lomu ustavil še na Brezovici, kjer so izrazili hvaležnost in vdanost prebivalstva župan Ignacij Novak in župnik Kavčič Andrej.

Prvi obisk Visokega Komisarja na Notranjskem je pokazal, da je delovno prebivalstvo hvaležno za vso skrb, ki jo Ekscelenca Grazioli kaže v sleherni vasi za blagor malega človeka. S posebnim navdušenjem je bila v vseh krajih, kamor je privedla pot Visokega Komisarja, sprejeta novica, da je povsod naklonil županom znatne zneske za podporo najsiromašnejšim družinam v občinah.

Državni pravosodni podtajnik je obiskal naše sodne ustanove

Državni podtajnik pravosodnega Ministrstva Ekscelenca Puzzolu je 11. t. m. opoldne prispel v Ljubljano, da preuči upravna vprašanja pravosodstva v Ljubljanski pokrajini. Ekscelenca Puzzolu so sprejeli na glavni postaji Visoki Komisar Ekscelenca Emilio Grazioli, Poveljnik Armadnega zbora Ekscelenca general Robotti, Divizijski General Ekscelenca Orlando, major Karabinierjev Cavallero, zastopnik Stranke Gatti in predstavniki Ljubljane dr. Adlešič, predsednik apelacije dr. Golja, višji tožilec dr. Kravina, predsednik vrhovnega sodišča dr. Konda in zastopnik vrhovnega državnega tožilstva dr. Stuhec. Ekscelenca državnega Podtajnika sta pozdravila Visoki Komisar in ljubljanski župan, predstavljeni so mu bili nato predstavniki našega najvišjega sodišča. V postajni čakalnici se je Ekscelenca Puzzolu pristrčno pogovarjal z vsemi predstavniki, nato pa se je odpeljal s postaje.

Popoldne je Ekscelenca Puzzolu obiskal sodno palačo, kjer mu je bil predstavljen celotni sodniški zbor.

Pred vhomom v sodno palačo je visokega predstavnika Vlade pozdravil kot domačin predsednik apelacijskega sodišča dr. Vladimir Golja. Ekscelenca Puzzolu sta spremljala Visoki Komisar Ekscelenca Grazioli in major Cavallero, pred vhomom pa sta ga pričakala tudi Poveljnik Armadnega zbora general Ekscelenca Robotti in divizijski general Ekscelenca Orlando s svojimi ordonančnimi oficirji.

Predsednik apelacije dr. Golja ob spremstvu prvega tajnika apelacije dr. Kobala in

tajnika Dušana Jakliča je visokega predstavnika pozdravil in se mu zahvalil za veliko skrb, ki jo je vrhovna uprava že pokazala za pravosodna vprašanja Ljubljanske pokrajine. Ekscelenca Puzzolu se je zahvalil za lepi sprejem in naglasil, da more slovensko sodstvo še nadalje računati z vso pomočjo in naklonjenostjo vrhovne uprave, ki je po volji Duceja pripravljena rešiti vsa v to področje spadajoča vprašanja v korist vseh in v znamenju rimske pravice.

Po okrašenem stopnišču in hodniku je odšel Ekscelenca Puzzolu s spremstvom v sejno dvorano apelacije, kjer so mu bili predstavljeni vsi sodniki. V italijanščini je Ekscelenca pozdravil predsednik vrhovnega sodišča dr. Konda. Poudaril je, da so sodniki Ljubljanske pokrajine takoj začeli delo v blagor skupnosti, kakor je bila Ducejeva volja po priključitvi. Slovenski sodniki so trdno prepričani, da bo Vlada še nadalje naklonjena pravosodstvu pokrajine in da bodo sodniki lahko v miru opravljali svoje delo v blagor vseh in v skladu z najvišjimi zakoni.

Ekscelenca Puzzolu se je ponovno zahvalil za sprejem in za pozdrave. Izjavil je, da je vesel spričo dejstva, da je slovensko pravosodstvo takoj začelo sodelovati z oblastmi po navodilih Visokega Komisarja, predstavnika Duceja in Vlade. Vsa pravosodna vprašanja pokrajine bodo temeljito preučena. Ob sodelovanju slovenskih sodnikov, ki so že doslej razumeli, da gre za skupne koristi, bo delo rodilo velike uspehe.

Ekscelenca Puzzolu se je po pozdravu pogovarjal s številnimi člani sodniškega zbora, nato pa s spremstvom zapustil sodno palačo.

4. Sladkor, kavni nadomestki: sladkorna sipa 632.70, kocke 699.20, kavni nadomestki (prva cena velja za izdelovalca, druga v oklepaju pa za veletrgovca) cikorijska 8.15 (9), figova kava 9 (9.65), žitna sladna kava 7 (7.50), ržena kava v originalnih zavitkih 6.90 (7.35), ječmenova kava v originalnih zavitkih 5.60 (6), ječmenova kava prosta 4.40 (4.70) lire za kg.

5. Prekajeno meso, salame, klobase: sirova prekajena gnjat 14.65, hrenovke 13.70, safalade 11.60, gnjatnice 14.65, letne klobase 12.75, lovske klobase 8.55, kranjske klobase 14.65 lire za kg.

6. Živina: volji I. 4.95, II. 4.20, III. 3.40, krave I. 4.20, II. 3.80, III. vrste 3.05, teleta I. 6.10, II. 5.70, svinje nad 100 kg teže 7.60, pod 100 kg teže 6.85 lire za kg žive teže.

7. Kurivo in milo: premog Bela krajina: kosovec 114, kockovec 110.20 lire za tono, premog Kočevje: kosovec 96.90, kockovec 86.60 lire za tono (cene se razumejo franco vagon rudniška postaja brez javnih dajatev), mehka drva 38, trda drva Ljubljana franco postaja, I. 68.40, II. 64.60, III. 57, bukova drva, franco vagon nakladalne postaje v Višnji gori, Čušperku, Dobropolju, Velikih Laščah, Ribnici, Mirni, Mirni peči, Mokronogu, I. 58.90, II. 55.10, III. 47.50, franco vagon nakladalna postaja v Kočevju, Novem mestu, Črnomlju, Metliki, Semiču, Št. Janžu na Dol., Straži-Toplicah, Rožnem dolu, Pribišju, Uršnih selih, Toplicah: I. 55.10, II. 51.30, III. 43.70 lire za prostorni meter (za gabrova drva se plačuje 5% več, za hrastova, jesenova in brestova pa 8% manj); oglje vilano, z normalno vlago: bukovo, franco vagon nakladalna postaja 65, hrastovo in drugo 60 lir za metrski stot. milo enotno s 50% mastne kisline 740, s 40% mastne kisline 684 lir za metrski stot.

Cene na debelo se razumejo za blago, franco skladišče prodajalca, všteta ambalaža razen vreč. Davek na potrošnjo ni zapopen v maksimalnih cenah razen pri moki. Pri prodaji na debelo je cenik obvezen za vse občine v pokrajini.

V trgovini na drobno

Maksimalne cene v trgovini na drobno so naslednje:

1. Kruh, testenine, moka, riž, fižol, krompir: kruh v kosih od pol do enega kilograma 1.90, v kosih od 20 do 50 dkg 2, v kosih od 10 do 20 dkg 2.05, v kosih do 10 dkg 2.20 lire za kg, navadne testenine iz bele moke 6.65, pšenična moka I. ničlarica 3.60, II. enotna 2.10, koruzna moka fina 1.65, zдроб 1.75, riž 3.70, fižol nizke vrste I. 3.60, II. 3.25, fižol visoke vrste (preklar) 3.80, krompir (vrste oneida) 0.95 lire za kg.

2. Olje, maslo, mast, slanina: jedilno olje 9.60 lire za liter, čajno maslo 22.80, navadno maslo 20.50, slanina sveža 11.80, soljena 12.80, prekajena 15.20, mast I. 15.20 lire za kg.

3. Mleko, sir, jajca: mleko 1.60 lire za liter, sir ementalec 17.85, trapist 16.70 lire za kg, jajca nad 58 g 0.75, pod 58 g 0.65 lire za kos.

4. Sladkor, kavni nadomestki: sladkor v sipi 7.05, kocke 7.80, cikorijska 10.75, figova kava 11.10, žitna sladna kava 8.60, ržena kava v originalnih zavitkih 8.45, ječmenova kava v originalnih zavitkih 6.85, ječmenova kava prosta 5.40 lire za kg.

5. Gnjat, salame, klobase: prekajena gnjat 15.20, kuhana 28.50, hrenovke 13.70, safalade 12.15, gnjatnice 15.20, letne klobase 13.30, lovske klobase 9.10, kranjske klobase 18.25 lire za kg.

6. Sveže meso: volovsko: predni del 7.60, zadni del 8.35, kravje, predni del 6.45, zadni del 7.20, goveji jezik 9.10, pljuča 3.05, srce, vranica, jetra 6.85, ledvice 7.60, vampi 3.80, glava 3.05, možgani 7.60, telečje meso, predni del 8.35, zadni del 9.50, jetra in priželjce 9.90, pljuča in srce 6.85, jezik 8.35 lire za kg, možgani 3.80 lire za kos (pri prodaji mesa brez kosti je dovoljeno zvišanje cene do največ 25%; priklada drobovja in kosti ne sme presegati 20% teže); koštrunovina 7.20, svinjina, predni del 10.65, zadni del 11.80, salo 12.55 lire za kg (pri prodaji mesa brez kosti je dovoljeno zvišanje cene do največ 25%).

7. Kurivo in milo: premog Bela krajina: kosovec 19.40, kockovec 18.60, premog Ko-

Kako visoke smejo biti cene v trgovini na drobno in debelo

V trgovini na debelo

V trgovini na debelo veljajo nastopne maksimalne cene:

1. Testenine, moka, riž, fižol, krompir: navadne testenine iz bele moke 581.40, pšenična moka običajne vrste I ničlarica 323, II enotna 190, koruzna moka fina 148, koruzni zдроб

156, fižol nizke vrste I 323, II 285, visoke vrste (preklar) 342, krompir (vrste oneida) 76 lir za metrski stot.

2. Olje, slanina, mast: jedilno olje 839.50, slanina osoljena 1132.40, mast I 1330 lir za metrski stot.

3. Sir: ementalec 1444, trapist 1368 lir za metrski stot.

čevje: kosovec 13.70, kockovec 12.55 lire za 100 kg, mehka drva: za prostorni meter 41.80, v kolobarjih po 18 kg 4.55, trda drva: I. 88.15, II. 84.35, III. 76.75 lire za prostorni meter (cene za drva veljajo za razžagana drva, dostavljena na dom kupca); bukovo oglje 1, milo enotno s 50% mastne kisline 9.80, s 40% mastne kisline 8.45 lire za kg.

Novi cenik velja od 8. julija 1941

Ta maksimalni cenik velja od torka 8. julija in mora biti nabit v vseh skladiščih, pro-

dajalnah in obratovalnicah, ki prodajajo v njem navedeno blago, in sicer na vidnem, kupcu dostopnem mestu. Razen tega morajo biti na posameznih predmetih, ki so namenjeni za prodajo na drobno, listki z označbo cene v zakonitem plačilnem sredstvu.

Vsaka kršitev se bo kazensko zasledovala po veljavnih zakonskih predpisih. Čl. 5. naredbi Visokega Komisarja o predpisih glede cen določa, da se kršitelji kaznujejo po zakonu, pravica obratovanja se mu začasno ukine, v hujših primerih pa odvzame. Prekršitve maksimalnega cenika se kaznujejo vrhu tega še denarno od 1000 do 100.000 din.

Visoki Komisar je obiskal tobačno tovarno

Zbranim delavcem je sporočil, da jim je zagotovljeno 20 odstotno zvišanje mezd

Visoki Komisar Ekscelenca Emilio Grazioli, ki si je ogledal že vrsto podjetij in se pozanimal za usodo slovenskega delovnega ljudstva v naši pokrajini, je 10. t. m. obiskal tudi ljubljansko tobačno tovarnico. V spremstvu svojega tajnika Ruffinija se je pripeljal dopoldne v tobačno tovarnico, kjer ga je toplo pozdravil ravnatelj France Aleš. V spremstvu ravnatelja, odposlanca italijanskega monopola inž. Fosella in inž. Coreninja je šel skozi posamezne oddelke, kjer si je ogledal delo in se živahno zanimal za položaj delavcev in delavk.

Najprej si je Ekscelenca Grazioli ogledal velika skladišča, ki so še polna tobaka, tako da bodo lahko delali še poldrugo leto in se Ljubljancem ni treba bati, da bo zmanjkalo cigaret. V delavnicah, kjer so pri odpiranju in sortiranju listja zaposlene največ ženske, se je Ekscelenca Grazioli ljubeznivo razgovarjal z delavkami in se pozanimal, koliko let že delajo in kakšno plačo imajo.

V naslednem oddelku si je Visoki Komisar natanko ogledal delo na strojih, kjer se s cigaretami polnijo škatle.

V oddelku, kjer velikanski stroji režejo tobak, si je Ekscelenca Grazioli znova pozanimal za razmere delavcev, ki že tri desetletja vdihavajo težki tobakov vonj. Skrbno si je ogledal tudi oddelke, kjer delavke zvijajo različne cigare in viržinke. Tega dela še ne opravljajo stroji, opraviti ga morajo roke, ki se morajo ves dan pridno gibati, da zvijejo na dan predpisano število 380 cigar.

Naposled je Visoki Komisar šel še v kuhinjo, kjer je poskušal že skuhanu kosilo. Ogledal si je tudi jedilne prostore, kopalnico in pisarne. Med tem so delavci že zapustili delavnice in se zbrali na dvorišču. S toplimi besedami se je Visoki Komisar obrnil na delavce, ki so duša vsakega podjetja, in jim sporočil, da jim je že zagotovljeno 20 odstotno povišanje plač. Zagotovil pa jim je hkratu, da bodo cene strogo maksimirane, ker brez tega zvišanja plač ne bi imelo pomena. O priliki svojega prvega poseta tobačne tovarnice je obljubil Visoki Komisar večji znesek za pomoč najsiromašnejšim družinam.

oklopnih bojnih vozil in 4423 topov. Sovjetska zveza je doslej izgubila vseh skupaj 6233 letal.

Nemški poročevalski urad je izdal 11. t. m. posebno poročilo, v katerem pravi, da je angleško letalstvo pet noči zaporedno bombardiralo westfalsko mesto Münster. Ljudstvu so metali Angleži letake, v katerih pravijo, da bodo tako bombardiranje nadaljevali. Poročilo pravi, da v Münsteru ni posebnih vojaških zgradb. Mesto stoji v bogati kmetijski pokrajini in je znano po vsem svetu, zlasti v Angliji, po svojih umetnostnih in kulturnih zakladih. Münster je eno izmed najlepših nemških mest. Bombe so povzročile razvaline med umetniškimi in zgodovinskimi zakladi. Te strahote so nov dokaz za način angleškega vojskovanja.

Iz Berlina poročajo: Nedeljska izdaja »Deutsche Allgemeine Zeitung« posveča svojo tretjo stran borbi Italijanov v Vzhodni Afriki.

To, kar so italijanski vojaki napravili in kar še vedno delajo v Abesiniji, piše list, je v resnici vsega občudovanja vredno.

Bojevali so se z neukročenim pogumom in z gledno hrabrostjo ter so s tem popisali stran zgodovine, ki bo Nemce vedno spominjala na boje branilcev Nemške Vzhodne Afrike v svetovni vojni.

Nemški poročevalski urad objavlja iz Vichyja tole francosko uradno objavo: »Že nese dni so naše čete v Siriji in Libanonu v hudi borbi, da zagotove varnost ozemlja, ki je bilo poverjeno francoskemu varstvu. Kljub vsem prizadevanjem se vladi ni posrečilo, da bi poslala v Sirijo izdatno pomoč, ki bi omogočila nadaljno borbo.

Da se prepreči nadaljnje prelivanje krvi v borbi, ki je vsak dan bolj nenakna,

ter da se napravi konec trpljenju, ki mu je zaradi vojne izpostavljeno prebivalstvo Sirije in Libanona, je francoska vlada pooblastila vrhovnega poveljnika vojske v Siriji in Libanonu generala Dentza, da položi orožje. Preko ameriškega konzula v Bejrutu so bili v tem smislu izvršeni koraki.

Iz Rima poročajo: Moskovski radio je objavil,

da je bil sklenjen med Rusijo in Anglijo poseben sporazum o vzajemni pomoči.

Pogodba določa vzajemne obveznosti za obe državi, da si bosta v skupni borbi pomagali in da ne bosta sklenili nikakega posebnega miru z nasprotnikom. Kakor javljajo iz Berlina, pripominjajo nemški politiki k tej pogodbi, da nima ta zveza nobenega vojaškega pomena. Angleško-ruska zveza pa je vendarle v toliko zanimiva, ker dokazuje pred vsem svetom, da sta se Anglija in Sovjetska Rusija združili v eno fronto proti Evropi. Berlinu politiki sicer niso nikdar dvomili, da je Churchill pripravljen izdati Evropo boljše vištvu.

NI SAMO PETEK NESREČEN DAN

Rezika si je priborila ženina in bi se morala poroka vršiti na petek. Zato je vprašala svojega poročenega bratranca: »Kaj, ali ti verjameš, da je petek nesrečen dan za poroko?«

Bratranec: »Seveda! Ne vem, zakaj naj bi bil petek izjema.«

NOGA MU JE ZASPALA

Sedita v kupeju Miha in Janez. Miha in Janez na klop in zaspi. Čez nekaj časa se zbudi Janez in reče Janezu: »Saj mi ne boš zameril, če te zbudim čevlje, ker mi je noga zaspala.«

»Kar izvoli,« reče Janez.

Miha sezuje čevlje. Kmalu nato začne Janez vihati nos in se obrača proč od Mihe. »Čuj,« reče naposled Janez, »meni se zdi, da ti noga ni samo zaspala, temveč že tudi poginila.«

NEVARNO JE

Mož (gleda v zverinjaku neko zver): »Vi diš, tale zver požre vsak dan po enega osla.« Žena: »Nikar ne hodi preblizu, možek!«

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Vojnih Sil objavlja 12. t. m.: Naša lovska letala so 11. t. m. popoldne v nizkem poletu

napadla letališče Mikabbo na Malti in so z drznim in silovitim napadom uničila mnogo sovražnih letal,

ki so bila na tleh in pet jih je zgorelo. V sreditih bojih proti sovražnim lovcom so bila sestreljena štiri angleška letala. Med istim napadom je bila z ognjem iz strojnica napadena izvidnica v bližini Malte. Vsa naša letala so se vrnila. Med posadko je bilo le nekaj ranjenih. V Severni Afriki je bila pomembna delavnost topništva na bojišču pri Tobruku. Italijanska in nemška letala so bombardirala postojanke in baterije te utrdbe in pristaniške naprave. Ostali letalski oddelki so z bombami zadeli postajo Fuko in letališča vzhodno od Marsa Matruha. Severno od Soluma sta bili napadeni dve sovražni ladji. V Vzhodni Afriki so italijanske sile, ki so izpadle na izvidniško delovanje v Amhari, naletele na sovražne oddelke in jih pognale v beg.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 13. t. m. tole vojno poročilo: V vzhodnem Sredozemlju

so naši letalski oddelki ponovno napadli sovražno oporišče v Famagusti na Cipru.

V Severni Afriki v odseku Tobruka so bili sovražni napadi, izvršeni s tanki in podprti z močnim delovanjem topništva, odbiti s hudimi izgubami za sovražnika. Naši bombniki so bombardirali predna sovražna letalska oporišča v egiptski puščavi ter položaje in bivališča v Marsa Matruhu, kjer so bila pri tem zažgana skladišča goriva. Lovci so s

strojnimi puškami obstreljevali angleška avtomobilska vozila med Sidi el Beranijem in Bug Bugom ter so pokvarili in uničili nekoliko oklopnih avtomobilov. Nad Bengazijem in nad Derno je sovražnik izvršil nekoliko letalskih napadov. V Derna je bila pri tem zadeta neka vojaška bolnišnica. V Vzhodni Afriki se je vršila medsebojna borba obeh topništev v odseku Uolčepita pri Gondarju. V teku zadnjih poletov nad Tripolis je bilo 22 mrtvih in 54 ranjenih; od teh je 14, odnosno 33 Italijanov.

Kakor poročajo iz Berlina, so nemške čete v novi zmagoviti ofenzivi proti ruski vojski.

Nemci so zavzeli Vitebsk in prekoračili sta reki Dnjester in Dnjepr. Ogroženo je glavno mesto Ukrajine Kijev. Hudi so tudi boji motoriziranih oddelkov pri Pskovu. Kakor kažejo zadna poročila, je ruski utrdbeni pas, ki se imenuje Stalinova črta, omajan. Posebno poročilo nemškega vrhovnega poveljništva pravi, da se že čuti zmešnjava v ruski vojski.

Vrhovno poveljništvo nemških oboroženih sil objavlja 11. t. m.:

Z dvojno bitko pri Bialystoku in Minsku se je zdaj zaključila največja materialna in obkoljevalna bitka.

V nemške roke je padlo 323.898 ujetnikov, med njimi več poveljujočih generalov in divizijskih poveljnikov. Zaplenjeno ali uničeno je bilo 3332 oklopnih avtomobilov in 1809 topov. Razen tega pa še velike množine vsakovrstnega drugega orožja. S tem se je skupno število ujetnikov na vzhodni fronti povečalo nad 400.000 mož. Število zaplenjenega ali uničenega materiala je naraslo na 7615

Predsednik apelacijskega sodišča pozdravlja podtajnika Ministrstva za pravosodje Ekscelenco Puzzolu. — Od leve na desno so: Ekscelenca general Robotti, Ekscelenca Puzzolu, doktor Golla in Ekscelenca Grazioli.

Logaški župan Oblak pozdravlja Ekscelenco Graziolija

* Zahvala Visokega Komisarja novomeškemu županu in prebivalstvu. Visoki Komisar Ekscelenca Emilio Grazioli je poslal novomeškemu županu dr. Polenšku in preko njega vsemu novomeškemu prebivalstvu zahva-

lo za pristrčen sprejem, ki ga je bil deležen ob priliki svojega prvega obiska v Novem mestu. Zahvalo za lepi sprejem izreka tudi okrajni politični komisar dr. Griselli.

* Duce je imenoval Civilnega Komisarja za Kosovo. Po Ducejevem razglasu in po sklepu albanske vlade je bil imenovan Civilni Komisar albanske vlade za izvajanje oblasti na vsem ozemlju Kosova, Debra in Struže. Imenovan je bil minister brez listnice Feizzi Alizoti.

* Nov velikodušen dar naši vseučiliški knjižnici. Tudi katoliško vseučilišče sv. Srca v Milanu je hotelo biti med tistimi kulturnimi zavodi, ki so s posebnim darom obogatili ljubljansko vseučiliško knjižnico in s tem poudarili svoje prizadevanje po čim tesnejših stikih med Ljubljansko pokrajino in ostalimi deželami Kraljevine. Ljubljanski vseučiliški knjižnici je omenjeno vseučilišče v Milanu poklonilo izdatno zbirko svojih znanstvenih knjig, in sicer 67 zvezkov.

* Oddelek Kr. Finance v Ljubljani. Od 15. t. m. je začel delovati v Ljubljani pokrajinski oddelek Kr. Finance, ki bo prideljen krajevni podružnici Italijanske banke (poslopje bivše Narodne banke). Istega dne bo začel poslovati Pokrajinski urad s sedežem v zgradbi Hranilnice Ljubljanske pokrajine, Knafljeva cesta 9, pritličje, blizu Italijanske banke. Kakor prvi, tako drugi urad bosta omejila svoje posle, kar se tiče dohodkov in izdatkov na to, kar je potrjeno v državni bilanci. Tako bosta na primer izplačevala pokojnine tistim našim sonarodnjakom, ki že prebivajo v tej pokrajini (ali bodo v bodoče prišli sem) in plače tukaj nameščenih italijanskih uradnikov. Pokrajinski oddelek Kr. Finance bo začel med drugim čim prej emisijo in plačevanje rednih finančnih bonov, kakor delajo vsi drugi finančni uradi v Kraljevini.

* Smrt sorodnice kraljevske rodbine Petrovičev. S Cetinja poročajo, da je tam umrla gospa Zlatana Jovičevićeva, ki je bila v sorodu s kraljevsko rodbino Petrovičev. Pogreba ugledne pokojnice sta se udeležila tudi Visoki Komisar Mazzolini s funkcionarji Komisarjata in general Tucci s številnimi oficirji. Na čelu pogreba so nosili vence Kraljice in Cesarice, Visokega Komisarja, Poveljnika Divizije in Guvernerja Dalmacije.

* Ne pozabite roka za dvojezične napise. Odkar je Visoki Komisar Ekscelenca Grazioli izdal naredbo o obveznih dvojezičnih tablah in napisih, so Ljubljanci hitro začeli izvajati navodila naredb, tako da vidimo po mestu že zdaj velik del napisov, ki so izdelani tako, kakor določba predpisuje. Nekateri pa doslej še niso uredili napisnih tabel

Muljovski:

2

JUNAŠTVO IN ZVESTOBA

Zgodovinska povest

Nad petdeset tisoč slovenskih mladeničev in devojk so Turki odgnali v sužnost samo s Kranjskega v teku zadnjih desetih let.

»Morda bodo tudi mene odgnali tja!« se je združila Marjetica in vprašala z zamišljenim glasom: »Povej mi, Nande, ali bi ti zelo žaloval, če bi me Turki ugrabili?«

»Žaloval ne bi,« je odgovoril Nande s čudnim glasom, »kajti s tugo vanjem bi ne bilo pomagano ne meni in ne tebi.«

»Kaj, niti ena solza ne bi orosila tvojega očesa, če bi prišla Turkom v roke?« se je užaljeno začudila deklica. »Malo me ljubiš, Nande!«

»Ljubim te bolj kakor svoje življenje!« je odgovoril Nande z iskrenim glasom. »In prav zato, ker te ljubim, bi se ne vdajal brezkoristnemu žalovanju, ako bi ti, Marjetica, postala turška ujetnica, pač pa bi se nemudno napotil za sledom tvojih roparjev ter prežal na priliko, da te iztrgam iz njihovih rok. Sledil bi ti tudi v Carigrad in zaklal samega sultana, samo da bi te rešil iz sužnosti. Tako bi jaz dokazal svojo ljubezen.«

»Vem, vem, da bi ti vse storil zame,« je rekla Marjetica in ga pristrčno poljubila.

Iz mlina je prišel stari Jernej Jug. Opa-

zivši Marjetico in Gorjana, je obstal na pragu in zaklical smeje se:

»A, tukaj sta! Bil sem že prepričan, da so Marjetico odvedli duhovi, ker je tako dolgo ni nazaj v izbo.«

»Jaz sem bil tisti nočni duh, ki je pograbil Marjetico in jo pridržal,« se je pošalil Nande. »Dober večer, oče Jernej!«

»Bog ga daj,« je odgovoril mlinar. »Pozdravljen Nande! Torej si vendar že prišel. Naša je bila že vsa zbegana, ker si izostal toliko časa. Tolažil sem deklo, pa te je hotela iti kar iskat, češ da se ti je pripetilo nekaj zlega. Zelo se boji zate. No, otroka, kaj stojita tu, stopita v hišo! Tvoja večerja bo že presneto mrzla, Nande!«

Stari mlinar se je obrnil in šel nazaj v izbo, kamor sta mu sledila tudi mlada dva. V preprosti sobi je na kamenitem ognjišču plapolal vesel ogenj in razsvetljeval od dima zakajene stene. Na eni so bili obešeni dve dolgocevni puški orientalskega kova in pa težak turški handžar s pozlačenim ročajem. Ko je Nande pojedel večerjo, ki mu jo je pripravila Marjetica, se je spustil v razgovor z Jernejem. Moža sta si pričela pripovedovati svoje bojne doživljanje in deklica je pazljivo poslušala, dokler je ni posilil spanec.

Ko je Marjetica šla v sosedni prostor k počitku in so se vrata zaprla za njo, je Nande takoj napeljal pogovor na tisto, kar mu je težilo srce. Obraz se mu je zmračil.

»Voda v Savi je začela naglo padati,« je dejal mlinarju z resnim poudarkom. »Glavo stavim, da bodo Turki jutri divjali že to stran Save. O tem ni dvoma. Strašna nevarnost visi nad nami, oče Jernej. Res je vaš mlin oddaljen od človeških bivališč, toda vendar ni nemogoče, da bi ga Turki ne izsledili. Ti pasje glavi imajo dobre nosove. Oče Jernej, mogoče bi vendar ravnali prav in pametno, ako bi z Marjetico zapustili mlin in se zatekli v tabor na Šmarni gori. Zaradi Marjetice storite to! Zgodi se lahko, da pride vaša hči Turkom v pest. To ni čisto nič nemogočega, oče Jernej.«

»Vrag, ne krakaj kakor vran!« se je raztogotil stari in nadaljeval srdito: »Rekel sem ti že, da se iz svojega mlina ne umaknem, četudi prihrumi teh turških peklenščkov toliko ko muh. Če se ti bojiš, pojdi in se skrij v mišjo luknjo, toda jaz in Marjetica se ne ganeva nikamor. Moj mlin stoji v dolini, od treh strani obkoljeni od gozda. Glavna cesta sicer drži mimo doline, toda z nje Turki ne bodo mogli opaziti mlina. Če ga pa opazijo, naj se kar približajo. Petdesetih se ne bojim. Poslopje je zidano, krito z opeko, vrata močna, okna majhna, torej vse zavarovano pred ognjem in pripravno za brambo. Puški imam dve, streliva dovolj, samo naj se prikažejo dušmani. Drugega za drugim bom s svincem poslal v deveta Mohamedova nebesa. Gorjan!« trdo je padla starčeva roka na ramo mladega kmeta, »sa

in napisov. Naredba pravi, da je čas do vstetega 31. julija. Po tem času bodo morali biti vsi napisi dvojezični. Table, razglase in napise, ki se v tem roku ne bi preuredili skladno z določbami naredbe o dvojezičnih napisih, bodo odstranile občinske uprave na stroške obveznikov, ki bodo poleg tega še denarno kaznovani v znesku od 380 do 3800 lir. Opozorjamo prizadete na to naredbo!

* **Ne pošiljajte denarja v pismih.** Poštna direkcija objavlja: Občinstvo opozarjamo, da je prepovedano pošiljati denar v navadnih in priporočenih pismih. Prepovedano je tudi pošiljati v pismih poštne znamke v vrednosti nad 30 lir.

* **Srebrni kovanci po 5 lir z letnico R 1929 so veljavni.** V prometu se tu in tam pojavljajo tudi srebrni kovanci po 5 lir z letnico R 1929. Glede teh srebrnikov so trdili, da niso veljavni, in so jih mnogi odklanjali kot plačilno sredstvo. Pokrajinski zakladni urad opozarja javnost, da so tudi ti kovanci zakonito plačilno sredstvo kakor drugi, čeprav so kovani drugače.

* **Važen odlok za starše vpoklicanih vojakov.** Izšel je odlok, ki določa, da imajo starši, ki imajo dva ali več sinov pod orožjem, pravico dobivati dvojno vojaško podporo za dva sina, trojno podporo pa za tri ali več sinov-vojakov.

* **Ureditev prehrane v gostinskih obratih.** Prehranjevalni zavod je seznanil vse preskrbovalne urade in javnost s podrobnimi navodili o uporabi živilskih nakaznic in oddaji racioniranih živil. Ker se nekateri gostinski obrati še danes ne drže navodil pristojnih preskrbovalnih uradov, daje Prevod ponovno tole pojasnilo: Osebe, ki nimajo živilske nakaznice, ne morejo dobiti v gostinskih obratih živila, za katera je uvedeno racioniranje. Izjemno je dovoljeno izdajati kruh brez nakaznic le začasnim gostom tujcem največ za dobo dveh dni. Po preteku tega roka morajo imeti taki gostje živilsko nakaznico, ki jo dobe pri preskrbovalnem uradu dotične občine. Za vsak izdani obrok kruha in juhe z rižem ali s testeninami morajo gostinski obrati odrezati svojim gostom pripadajoči kupon nakaznice. Odrezki za moko ali kruh se v ta namen razdeljeni na dva dela ter se lahko uporabijo pri kosilu in pri večerji za vse dni v mesecu. Kdor nima živilske izkaznice, ne more dobiti juho z rižem ali juho s testeninami. Za nakazilo juhe veljajo tako odrezki za riž kakor odrezki za testenine ravnanje se po zalogah kuhinje. Veljavni so le odrezki tistega dne, ko je gost na hrani, ali

pa odrezki naslednjih dni, nikakor pa ne zapadli odrezki starejšega datuma. Vsak nasledni mesec bodo gostinski obrati dobili nova živila na podlagi odrezkov nakaznic, ki so jih zbrali v prejšnjem mesecu.

* **Smrt ugledne žene.** V Ljubljani je v starosti 73 let preminila ga. Hedvika Kalinova, rojena Zvokljeva, mati priznanih slovenskih kiparjev Borisa in Zdenka Kalina. Rodila se je v Sturijah pri Vipavi. Kot poštarica je službovala v Ajdovščini, kjer se je poročila z g. Tomom Kalinom, ki živi zdaj kot upokojeni računski višji svetnik v Ljubljani. V zakonu se jima je rodilo sedem sinov, izmed katerih živi še pet. Rajnka je vse svoje življenje posvetila vzgoji svojih otrok. Elag ji spomin!

* **Dr. Beno Sabothy umrl.** Iz Kranja je prišla vest, da je tam za kapjo umrl tamošnji odvetnik dr. Beno Sabothy. Blag mu spomin!

* **Smrt bivšega predsednika jugoslovanskega senata.** V Zagrebu je umrl dr. Željko Mažuranić, bivši predsednik jugoslovanskega senata in bivši minister.

* **Osebna vest.** Profesor dr. Pavel Strmšek iz Celja je bil z odlokom komisarja za prosvetno ministrstvo v Beogradu imenovan za profesorja v Kosovski Mitrovici, profesor Napotnik iz Celja pa za profesorja v Čupriji.

* **Znižanje železniške tarife na progi Reka-Trst in Reka-Postojna.** Za prevoz tranzitnega blaga med Reko in Postojno je po zadnem ministrskem odloku tarifa znižana za 50 odstotkov. Enako znižanje velja za prevoz blaga po železnici med Reko in Trstom. Znižanje ne velja za promet z Nemčijo. Odlok bo stopil v veljavo 15 dni po objavi v Službenem listu Kraljevine.

* **Zapora nad prodajo vina odpravljena.** Ker so se vinogradniška združenja v Italiji zavezala, da bodo dobavila za vojsko potrebne količine vina do novega pridelka, je Ministrstvo za kmetijstvo in gozdoe odpravilo zaporo nad prodajo vina, ki je bila uvedena z ministrskim odlokom dne 25. aprila. Poslej je prosta prodaja vina vsake vrste in vsake stopnje alkohola, ki so ga prodajalci imeli ob času objave tega odloka v količini, nižji od sto hektolitrov.

* **Šmarješke Toplice so dobile hotel.** Ze lansko leto so začeli v Šmarjeških toplicah gradnjo velikega hotela, ki naj bi za dalje časa zadoščal tudi za večji dotok bolnikov in ostalih gostov, ki bi si želeli oddiha v mirnih Šmarjeških Toplicah. Vojni dogodki so gradnjo močno zavrli. Šele pred kratkim je bilo mogoče dovršiti gradbeno dela. Novi hotel v Šmarjeških Toplicah ima 40 parketiranih

sob s tekočo vodo in električno razsvetljavo. V hotelu bo skupno 52 postelj. Skoro vse sobe imajo svoje balkone, odkoder je krasen razgled. Stare zgradbe v Šmarjeških Toplicah bodo seveda še dalje služile svojemu namenu. V njih je 24 postelj, tako da bodo imele Šmarješke Toplice v kratkem 76 postelj.

* **Starinski vodnjak je nov okras Kongresnega trga v Ljubljani.** Precej časa je trajalo, preden so dogradili novi vodnjak v Zvezdi. Pred dnevi so navozili kratko in široko potreben obdelan kamen. Najprej so postavili okroglo kamenje, ki so ga porabili za vidni del vodnjaka. Na ta kameniti obroč so potem položili kamenito ploščo, ki je prav tako velika kakor optina vodnjaka. Nad sredino vodnjaka so na dveh straneh postavili dva kamnita stebra v obliki tiskane črke p. Oba stebrička sta zgoraj zvezana še povprek s kamnom. S te prečke navzdol pa visi velik pozlačen škripec, kakršne so nekaj uporabljali, da so vlekli vedra iz vodnjaka. Novi vodnjak je okolič v velik okras.

* **Nemški otroci letujejo na italijanskem morju.** Z brzim vlakom je prispelo v Trst 160 nemških otrok z Dunaja in nadaljevalo pot v obmorsko kolonijo pri Sv. Pelagiju pri Rovinju, kjer bodo ostali dva meseca na počitnicah. Kmalu nato je prispel poseben vlak, s katerim se je pripeljalo 300 nemških otrok iz Münchena, Kölna in Düsseldorfa. Ta skupina bo počitnice prebila v Opatiji, kjer ostane šest tednov.

* **104 letna Istrijanka je še prav čila.** V zavetišču za onemogle v Bujah v Istri živi 104-letna Antonija Kardoševa, vdova Radinova, ki je po rodu iz Nove vasi na Mirni, a se je v Buje primožila. Že 20 let biva v zavetišču in je slepa, a je vendar še zmerom vedrega duha. Imela je dve hčeri, ki pa ste že obe umrli. Žena, ki se je rodila leta 1837, se še živo spominja vojne leta 1848. Prav tako pa se z vso vsmo zanima za dogodke današnjih dni in je odločna nasprotnica boljšešvištva. Ko je lani v decembru istrski Prefekt obiskal zavod, mu je starka izrazila željo, da bi rada vsako nedeljo mašo poslušala po mašini (po radiu). Njeni želji je bilo ustrezno in zdaj redno vsako nedeljo s pomočjo radia prisostvuje maši.

* **Krka je zahtevala novo žrtev.** V nedeljo je utonil v Krki 22letni visokošolec montanist Plevel Ciril. Doma je bil iz Zaloga pri Komendi na Gorenjskem. Blag mu spomin!

* **Slovenski dijak žrtev Morave.** V Čupriji v Šumadiji, kjer je naseljeno precej Štajercev, po večini Mariborčanov in Celjanov, je

si mož! Ko opaziš bližanje turškega krдела, tedaj vzemi puško in pridi sem v mlin, kjer bova krepko sprejela rdečehlačkarje, ako se približajo hiši, česar pa ne verujem.»

»Kdo ve, kaj je zapisano v knjigi usode,« je odgovoril Nande počasi in zamišljen zastrmel v ogenj.

4.

HASAN AGA.

Tisto noč je Gorjan le slabo spal, oči se mu niso hotele zatisniti. Nevesele domisljice so mu vznemirjale dušo, zaman si je prizadeval odpoditi jih.

Ko se je na obzorju začela zlatiti zarja mladega dne, je Gorjan tiho vstal z ležišča, se naglo oblekel, zapustil mlin in odhitel v krasno poletno jutro proti domu.

Hitro je prehodil dolino, nad katero so se valile megle, zagrinjajoče mlin in bližne gozde, ter na vrhu klanca zavil na glavno cesto, po kateri se je napotil proti Podpeči. Cesta je nekaj časa držala skozi nekakšno sotesko, katero sta tvorila dva z mlado šumo zarasla hriba. Dospevši iz te soteske v podnožje Šmarne gore, odkoder se mu je odprl pogled daleč tja proti Ljubljani, je mlademu kmetu v trenutku zastala noga. Prestrašen je zastrmel po prostrani ravnini, ki se je raztezala tja proti Savi.

V daljavi v bližini Save je Gorjan zagledal naglo naraščajoč požar. Do neba so švigali kravovordeči ognjeni jeziki. Gorele so vasi, ki so bile najbližje Savi. Črn dim in ognjene iskre so se vlekli v smeri proti Šmarni gori. Gorjan je opazil manjše trume

jezdecev, ki so se podile okoli gorečih vasi in se v diru gnale proti onim seliščem, katerih ogenj še ni dosegel. Dospevši do najbližje vasi so se jezdeci kriče razpršili med hišami. Zdaj se je tu posvetil nov ogenj, zdaj tam, in vas je bila kmalu izpremenjena v ognjeno morje. Čedalje bolj so se bližale tolpe divjih jezdecev in njihovo tuljenje je bilo čuti vedno razločnejše.

»Vesel sem, da nas obiščejo,« je siknil mladenič skozi zobe. »Niti eno uro niso več oddaljeni od Šmarne gore. Kmalu bo tudi Podpeč v ognju. Sreča, da sem zakopal denar, drugo mi bo tako vse uničeno. Zdaj je prepозно, da bi še kaj rešil. Sicer mi pa polja Turki ne bodo odnesli, a hišo si bom drugo postavil. Morda pa se bom z Marjetico naselil v kakšnem obzidanem trgu, kjer ljudem ni treba živeti pred temi divjaki v večnem strahu.«

Tako mrmrajoč je Gorjan naglo krenil nazaj proti Jugovemu mlinu, da naznani Jerneju in Marjetici bližanje Turkov. Ali že po nekaj korakih se je ustavil. Spomnil se je svoje dragocene, z zlatom okovane puške dolgocevke in pa svojega lepega arabskega žrebca Janičarja, katerega je privedel iz Vojaške krajine, kjer ga je ugrabil nekemu plemenitemu Turku. Konj mu je bil zelo drag in srce ga je zbolelo ob misli, da bo zvesta žival padla v plen osmanskim roparjem.

»Ne!« se je odločil mladi mož v trenutku. »Moj vrli konjič ne sme priti v turške roke in tudi moja puška ne sme postati njihov plen. To dvojje moram rešiti za vsako ceno. Prekleti dušmani so sicer že nevarno blizu,

vendar hočem tvegati. Upam, da se mi bo poizkus posrečil. Zdaj velja pogum!«

Spustil se je v tek proti Podpeči. V petnajstih minutah je predirjal razdaljo, ki ga je ločila od vasi. Dospevši do svojega doma se je za trenutek naslonil na podboj, da si je oddahnil, nato je planil v hišo. Naglo je snel puško, visečo na steni, vtaknil v žep vrečico s strelivom in se spretno zavil skozi okno na dvorišče. Tedaj mu je udarilo na uho brzo se bližajoče klopotanje konjskih kopit. Gorjan je zagledal manjše krdelo jezdecev v pisanih oblačilih, ki je pravkar od treh strani pridirjalo v vas. Bili so Turki. V trenutku so se razpršili po vasi na vse strani. Začeli so vdirati v hiše in stajale iskajoč plena. Začul je razbijanje, sekanje, jezno kričanje. Zagorela je prva hiša, čez trenutek se je pojavil ogenj na strehi druge, tretje. Vse to se je zgodilo v teku dveh, treh minut.

Po beli, s peskom posuti poti, ki je držala navzgor proti Gorjanovi domačiji, se je pripodilo šest turških konjenikov z golimi sablami v rokah. Komaj je Nande z velikanskim skokom planil okoli ogla in skočil v konjski hlev, so se zunaj že oglasila kopita turških konj. Pridirjavši na dvorišče so divji vojščaki razjahali. Trije izmed njih so vdrli v hišo, ostali so se pa zagnali proti hlevu, iz katerega se je oglasilo konjsko rezgetanje.

Gorjan je črnemu žrebcu Janičarju pravkar pritrdil sedlo na hrbet, ko so v hlev pridrli trije Turki s sablami v rokah.

»Alah il Alah!« je s presenečenim glasom zaklical mlad, vitek Turek lepega obraza in drznega pogleda. Bil je v dragoceni obleki

utonil v Moravi 18-letni mariborski dijak Slavko Breclj. Ko se je kopal, je zaplaval v vrtnec, iz katerega se ni mogel rešiti. Tovariši so hiteli fantu na pomoč. Ker pa je Morava v Čupriji zelo deroča, mu niso mogli pomagati. Pokopali so ga v Čupriji. Blag mu spomin!

* **Potresni sunek v Ljubljani.** Mnogi Ljubljančani so čutili v torek 8. t. m. okoli 0.45 ponoči močan, nekaj sekund trajajoč potresni sunek. Smer valovanja je bila od vzhoda proti zapadu.

* **Huda tramvajska nesreča pred glavno postajo v Ljubljani.** Pred železniškimi skladišči na Masarykovi cesti v Ljubljani se je zgodil v nedeljo zvečer ob osmih hud trk tramvajskih voz. Na dvotirni progi je stal tramvajski voz s priklopnim vozom. Tramvaj je bil dobro zaseden in je čakal, da bo peljal naprej, ko je po Metelkovi ulici pripeljal drug tramvajski voz in se z vso silo zaletel v priklopni voz. Udarec je bil tako močan, da je priklopni voz dobil izredno hude poškodbe. Pri trku je bilo več ponesrečencev, ki so jih ljubljanski reševalci prepeljali v bolnišnico. Ponesrečencem so požrtvovalno pomagali italijanski vojaki, za kar jim gre vse priznanje.

* **V stari copati je imel shranjen denar.** 74 let stari kmet Cesare Rabiglio v Valenzi je bil mož, ki je mislil, da je prav, če človek ne razmetava denarja. Mislil je, da bo tista svoja težko prihranjena petstotaka najbolje spravil, če ju da za podlogo stare copate, ki jo je imel v svoji nočni omarici. Nesreča pa je hotela, da je njegova žena te dni po stanovanju vse očistila, pograbila tudi tisto staro copato in jo vrgla na ogenj. Ubogi kmet je ugotovil nesrečo šele, ko je copata z denarjem zgorela.

* **Huda nesreča na progí.** Na železniški progí v bližini mostu pri Sv. Luciji na Soči se je pripetila huda nesreča. 29 letni Karel Juh iz Tolmina je šel čez progo, pa ga je zgrabila lokomotiva, ki je tisti trenutek prihitela od druge strani. Pri tem je dobil hude poškodbe. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico.

* **Grmovje se je vžgalo.** Te dni je začelo v nekem hribu nad Vrhpoljami goreti grmovje. Ker je bilo vetrovno, je bila nevarnost, da se vname tudi gozd v bližini. Gasilci iz Ajdovščine in Vipave so takoj pritekli na pomoč in ogenj udušili.

* **Korenina drevesa jo je ubila.** V Idriji pri Sv. Luciji se je pripetila nenavadna nesreča. 48 letna kmečka posestnica Marija Lebanova je grabila seno na travniku tik pod strmo skalo. Nenadno pa je priletela čez ska-

lo težka drevesna korenina in ji padla na glavo. Udarec je bil tako silovit, da ji je prebilo lobanjo in je Lebanova na mestu izdihnila. Karabinijerji so uvedli preiskavo in dognali, da je korenino vrgel čez skalo njen sosed Anton Leban, ki ni vedel, da je bila pod skalo soseda.

* **Dva požara.** V Št. Petru na Krasu je zaradi napake v dimniku začela goreti neka hiša in kmalu je bilo vse ostreže v ognju. Na kraj so takoj prihiteli gasilci, ki jim je po velikem trudu uspelo omejiti požar. — V Trstu, Via Corridoni, pa je začelo goreti skladišče papirja. Gasilci so potrebovali precej časa, da so zadušili ogenj.

* **125 metrskih stotov kave je pretihotapil.** Pred kazenskim sodiščem v Trstu je bila te dni zanimiva razprava. Na zatožni klopi je sedel neki 56 letni Ivan Celič z Reke pri Sušaku. Obtožen je bil, da je pretihotapil čez carinsko mejo kar 12.500 kg kave. V roke pravice je padel v Trstu prav v trenutku, ko je stopil iz vlaka. Je znan tihotapec in je bil že večkrat kaznovan. Sodišče ga je obsodilo na pet mesecev zopora, na 1100 lir denarne kazni in ga je kot poklicnega tihotapca poslalo za tri leta na prisilno delo nekam na kmete.

* **Kaznovani obrtniki.** Organi Kr. Kvesture v Ljubljani so zadne dni ugotovili, da so prodajali meso po višjih cenah, kakor so določene, nastopni: Abramovič Ivan, Šišenska 51, mesar; Grabelšek Franc, Sv. Petra cesta, mesar; Mengušič Vinko, Trnovski pristan 4, gostilna; Felber Ana, Izanska 39, špecerija. Ugotovljeno je tudi, da je Abramovič prodajal meso v svojem stanovanju, medtem ko je imel mesarijo zaprto, in da je gostilničarka Miholičeva Ana, Sv. Petra nasip 37, dajala svojim gostom meso na prepovedan dan. Proti omenjenim mesarjem in trgovcem je Ekscelesca Visoki Komisar naperil tožbo, poleg tega pa je odredil, da se Abramoviču zapre mesarija za nedoločen čas, drugi zgoraj navedeni pa morajo zapreti obrate za čas od dveh do osmih dni.

* **Svarilo pred nakupom.** Družina Srakarjevih na Tomačevem je imela pet koles. Zivljenje v bolj oddaljeni okolici Ljubljane si je pač težavno predstavljati brez tega priljubljenega prometnega sredstva. Te dni pa so se nad Srakarjeva kolesa spravili tatovi. Blizu Tomačevega so našli troje ogrodij, s katerih so zlikovci pobrali vse boljše dele, predvsem pnevmatike. Dve kolesi, eno znamke »Velox«, drugo pa znamke »Puch«, so tatovi odpeljali s seboj. Svarimo pred nakupom in prosimo vsakogar, ki bi naletel na kake sum-

ljive prodajalce posameznih delov ali celih koles, naj to sporoči policijski upravi ali najbližji karabinijerski postaji.

Iz Spodnje Štajerske

Spodnja Štajerska naj tudi prispeva svoj delež k zmagi. Graška »Tagespost« priobčuje članek o Spodnji Štajerski in pravi med drugim, da je dodeljen načelniku civilne uprave na Spodnjem Štajerskem pooblaščenec za prehrano in kmetijstvo Sepp Hainzl, ki je privedel s seboj kmetijske strokovnjake, katerih naloga bo, na novo preosnovati spodnještajersko kmetijstvo, ki ima dve nalogi, namreč zagotoviti prehrano domačemu prebivalstvu in vključiti se v vojnogospodarsko bitko. V velikih okrajih Mariboru, Ptujju, Celju, Trbovljah in Brežicah bo ustanovljeno pet prehranjevalnih uradov. Zlasti važno pa je, da se seznanijo kmetje na Spodnjem Štajerskem z mislijo gospodarske bitke in da dobe v ta namen potrebna sredstva. Država bo dala kmetovalcem na razpolago vsa sredstva, da bodo lahko čim več pridelali. Cene kmetijskih pridelkov na Spodnjem Štajerskem so bile že v začetku maja prilagojene onim v Nemčiji. Letina na Spodnjem Štajerskem bo letos srednjedobra. Pisec zaključuje svoj članek z ugotovitvijo, da je spodnještajerski kmetovalec letos vsaj lahko prepričan, da je poskrbljeno za prodajo njegovih pridelkov.

Novi grobovi v Mariboru. V mariborski okrožni bolnišnici je preminil 19-letni posestnikov sin Franc Senekovič iz Zg. Cmureka. Umrlí sta v Mariboru 81-letna železničarjeva vdova Marija Lorbekova in 64-letna zasebnica Terezija Kranjčeva.

Roza Zamparuttijska, lastnica znane zajtrkavalnice v Celju, je 1. t. m. oddala svoj obrat v najem. Ob slovesu so ji gostje priredili domače slavje, na katerem je kvartet »Štirih veseljakov« zapel tudi Zamparuttijsvo himno, katere skladatelj je slepi organist Edvard Interberger.

Huda nesreča z lovsko puško. V Poljčanah se je pripetila huda nesreča. 26-letni posestnikov sin Alfred Ošina je našel na travniku lovsko puško in se hotel prepričati, ali je nabita. V ta namen je obrnil cev navzgor in sprožil. Cev je bila zatrpna s prstjo in jo je razneslo. Mladeniču je udarilo več drobcev cevi v oči, tako da bo najbrž oslepel. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico.

in nosil je na glavi zelen, od dragih kamnov se lesketajoč turban.

»Tega konja poznam!« je zaklical mladi aga z osuplim glasom. »To je Šerif, nekdanji bojni konj mojega očeta, katerega so mu ugrabili nejeverni psi. Tega konja moram privedi nazaj v kulo mojega očeta! Ibrahim, Omer, posekajta mi smrdljivega kristjana!«

Medtem ko je aga zgrabil konja za uzdo, sta vojščaka besno navalila na mladega kmeta. Gorjan je bliskovito odskočil nazaj, zgrabil svojo, k steni prislono puško, jo zavihtel in srdito zamahnil okoli sebe. Janičarja sta odletela vsak v svojo stran. Gorjan je zdaj skočil k agi, ki je bil medtem odvezal konja in ga hotel odvesti iz hleva.

»Ne boš, boter mohamedanski!« je zarenčal Gorjan jezno in zgrabil konja za povodec. Turek je srdito kriknil in zavihtel sablo nad Gorjanovo glavo, toda ta ga je s puškinim kopitom, katero je držal samo z eno roko, tako silovito sunil v rebra, da je aga preklinjajoč odletel skozi vrata in padel na kup gnoja.

»Prekleti nejeverni pes!« sta zatulila Ibrahim in Omer, pobirajoča se vsak v svojem kotu, nato pa z zamahnjenima sablama skočila proti mlademu kmetu. Toda Gorjan ni čakal, da bi se mu Turka približala. Bliskovito se je zavihtel na sedlo ter izpodbodel konja, da je iskri žrebec naglo planil iz hleva na prosto, podrl priskočivšega ago na tla in divje rezgetajoč zdirjal po holmu navzdol.

»Za njim! Kristjanski pes nam ne sme pobegniti!« je kriknil aga pobravši se s tal ter skočil k svojemu konju.

Toda Gorjan je bil že daleč... Na glavni

cesti se mu je med gorečimi hišami pripodilo nasproti nekoliko turških jezdecev, ki so grozeč zavihteli svoje krive sable proti njemu. V polnem diru se je zapodil Gorjan v tropo Turkov, prekotatil enega, dva, drugi pa so se razmaknili na desno in levo ter mu naredili prosto pot. Za njim so počili strelji. Ena krogla mu je prižvižgala mimo ušes. Nedosegljivo naglo ga je nesel vrli Janičar skozi gorečo vas.

Tam, kjer se je začenjala soteska, je Gorjan s krepko roko ustavil dirjajočega konja in se ozrl nazaj proti Podpeči. Vas je bila že povsem v plamenih. Hiše so gorele kakor velikanske grmade. S truščem so se rušili zidovi. Tudi Gorjanova hiša je bila že izpremenjena v jezero gorečih jezikov.

Večje čete Turkov ni bilo opaziti v bližini. Oni, ki so zažgali Podpeč, so se počasi oddaljevali v smeri proti Medvodam in izginjali v oblakih črnega dima. Le nekoliko jezdecev je dirjalo od goreče vasi sem.

»To so moji preganjalci,« je zamrmral Nande srdito. »Vrag naj jih odnese, dušmane! Ne smejo me opaziti. Upam, da ne bodo izsledili, da sem zavil s ceste v stran. Ako izvohajo Jugov mlin, se bo treba boriti na življenje in smrt. Pasjeglavec k sreči ni dosti.«

Kakor je mogel spoznati na prvi pogled, je bližajočih se Turkov bilo devet do deset. Vsem na čelu je jezdil mladi aga. Naglo so prihajali jezdeci bliže.

Gorjan je spet izpodbodel svojega konja in odjezdil dalje. Hitro ko lastovka je tekel vrli dirkač skozi sotesko. Še nekoliko skokov

in Gorjan je v polnem diru zaokrenil konja na stransko pot proti Jugovemu mlinu.

Nekoliko minut pozneje je skozi sotesko pridrvela četica turških jezdecev, oboroženih s sablami in puškami. Zunaj soteske so Turki na znamenje svojega poveljnika pridržali konje in se začeli skrbno ozirati okrog sebe. Mladi aga si je z dljanjo zasenčil oči ter začel ostro gledati po cesti v daljavo, na kateri pa ni bilo ne blizu ne daleč nobenega živega bitja. Pazno je vlekel na ušesa in nato zaklical jezno:

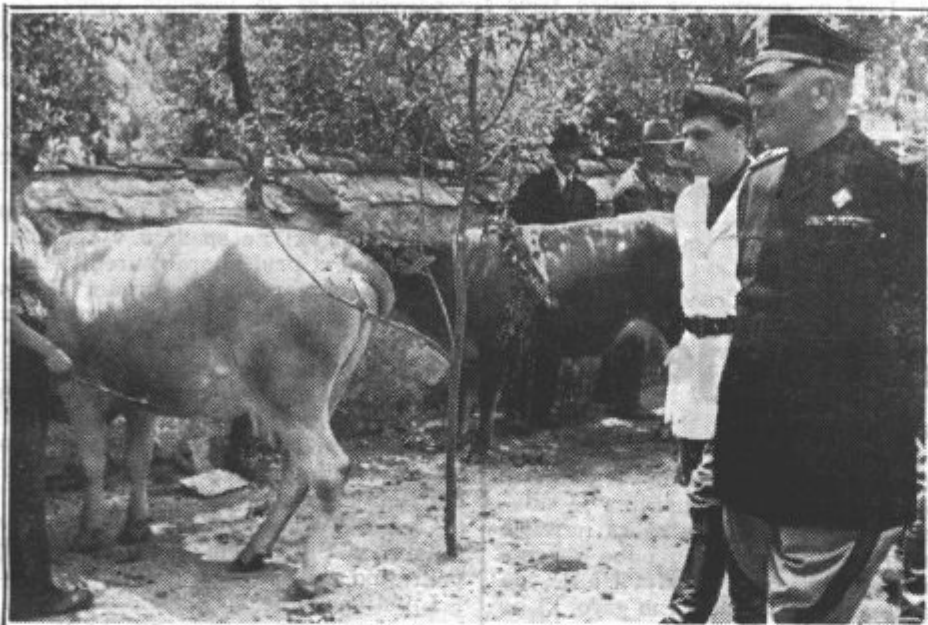
»Alah! Kam je izginil kristjan, katerega lovimo? Ne vidim ga nikjer. In vendar ne more biti že tako daleč, da bi ga oči ne dosegle. Na cesti ni opaziti nikogar, na polju tudi ne. Tudi peketanja njegovega konja ni slišati!«

»O, junak Hasan aga, tega kristjana ne bomo nikdar dohiteli!« je pozorno izpregovoril star Turek. »Kristjan jezdi Šerifa, črnega žrebca tvojega očeta, a ti aga veš, da je ta konj nedosegljiv v teku. Vrnimo se rajši!«

»Ne!« je zakričal Hasan aga in zamahnil s sablo. »Konja Šefira hočem imeti in pa glavo tega nejevernika, ki me je osuval kot psa. Moram se mu maščevati! Razsekati ga hočem! Ali čuješ, Ibrahim, šakal stari?«

»Alah il Alah!« je zagodrnjal Ibrahim nejevoljno. »Ne sili v pogubo, Hasan aga! Kje je neverniki, čigar kri želiš? Izginil je brez sledu. Tam je gozd. Gotovo se je nejevernik skrivil v njem. V te temne lesove ga vendar ne boš šel lovit. Bilo bi blazno. Po šumah se skrivajo nejeverniki, zato ne sili tja, ako ljubiš svojo glavo!«

(Dalje)

Ekselencija Grazioli si z zanimanjem ogleduje razstavo živine v Starem trgu

Smrt v predoru. Ivan Zarinič, 43-letni paznik klavnice v Slovenski Bistrici, je kakor poroča graška »Tagespost«, v železniškem predoru pri Poljčanah iz nepojasnjenega razloga skočil iz drvečega vlaka skozi okno. Z yso silo ga je vrglo ob steno predora in ga odbilo pod kolesa, kjer je obležal mrtev. Zarinič je bil znan kot delaven človek in je s svojo družino živel v najlepšem soglasju. Zato je njegova žalostna smrt zbudila mnogo sočutja med prebivalstvom.

Najdba okostnjaka. V nekem gozdu nad Selnico ob Dravi je našel posestnik Jakob Bauer človeški okostnjak. Domnevajo, da je ležal okostnjak na omenjenem mestu že okoli šest let. Preiskava še ni dognala, ali gre za zločin ali pa za kakšnega ustreljenega tihotapca.

Mrtvec v betnavskem gozdu. Te dni so pašli v betnavskem gozdu pri Mariboru že razpadajoče truplo 76-letnega viničarja Ivana Legata iz Kovače vasi pri Slovenski Bistrici. Komisija je dognala, da je starček zaradi starostne onemoglosti obležal in umrl.

Med. univ.

dr. Žnidaršič Ludvik

odprl privatno prakso

V ŽUŽEMBERKU

Iz Hrvatske

Spremembe v hrvatski vladi. Zagrebški listi so objavili vrsto odredb, s katerimi je poglavnik dr. Ante Pavelić izvršil nekaj važnih sprememb v vladi. Tako je bil dozdažnji državni tajnik ministrskega narodnega gospodarstva dr. Vladimir Košak imenovan za državnega zakladnika, dozdažnji veliki župan v Jajcu inž. Hilmiya Bešlagić za ministra prometa in javnih del, dozdažnji minister udružbe dr. Joza Dumandžić za ministra kmetijskega gospodarstva, dozdažnji državni upravitelj za prehrano Marijan Šimić za ministra trgovine, obrti in industrije, dozdažnji minister narodnega gospodarstva dr. Lovro Sušić za ministra udružbe. Podpolkovnik Dušan Kralj je bil imenovan za državnega tajnika v ministrstvu za promet, dr. Pavao Canki pa za državnega tajnika v ministrstvu kmetijskega gospodarstva.

»Hrvatski narod« napada bivšega hrvatskega bana dr. Šubašića. »Hrvatski narod« v ogorčenem članku poroča, da je bivši ban dr. Šubašić poneveril tri milijone, ki so bili namenjeni ustaškemu hrvatskemu kulturnemu društvu »Napredku«. Namesto da bi izročil ta denar »Napredku«, pravi »Hrvatski narod«, ga je dr. Šubašić porabil za zatiranje ustaškega gibanja v zapadni Bosni in v Dalmaciji.

30.000 hrvatskih delavcev je bilo doslej poslanih na delo v Nemčijo. Po večini so doma iz italijanskega dela Dalmacije, iz Like in iz Hrvatskega Zagorja. Vsi ti delavci in delavke štejejo pod 20 ali pa nad 30 let. Zaslužili bodo od 60 do 90 pfenigov na uro, delali pa po 8 do 10 ur na dan. Napovedujejo, da bo odšlo v Nemčijo še nekaj skupin rudarskih, gozdskih in gradbenih delavcev.

Z zagrebškega živilskega trga. Jajca so po 1.75 din. Veliko povpraševanje je po masti, slanini in suhem mesu. Še vedno je na trgu premalo mleka, medtem ko je sirovega masla nekaj več. Cene piščancem so pretirano visoke. Prav tako ostali perutnini. Mlade gosi prodajajo po 50 do 55 dinarjev, kokoši po 40 do 50, race po 30 do 40, piščance po 30 do 35 din za kljun. Tudi zelenjava ima visoke cene. Paradižnike prodajajo po 25 do 28 din kilogram. Zelena paprika je po 2.50 do 4 din kos, krompir, ki ga je že dovolj, je po 2 do 4 din kg, medtem ko je bil še pred kratkim po 8 din.

Vračajo se vojni ujetniki. Dne 8. t. m. se je vrnilo 500 hrvatskih vojnih ujetnikov iz Nemčije. Kmalu jim bodo sledile tudi druge skupine ujetnikov, tako da se bodo v kratkem vrnili vsi Hrvati, ki so ujeti v Nemčiji.

Smrtna kazen za tiste, ki ne oddajo orožja. Na Hrvatskem morajo do 18. t. m. oddati orožje vsi tisti, ki tega doslej še niso storili. Nihče izmed teh, ki orožje do tega dne ne oddajo, ne bo ne klican na odgovornost in ne kaznovan, pač pa je določena smrtna kazen za vse one, ki bi tudi po 18. t. m. nosili ali skrivali orožje.

Japonsko prebivalstvo se je v 60 letih podvojilo

Samo na pravem Japonskem otočju živi po izidu ljudskega štetja 1. oktobra lani 73 milijonov ljudi. Številke so seveda zaokrožene. Koreja ima 24.3 milijona prebivalcev, otok Formoza 5.3 milijona, otok Sahalin 0.4 milijona, Kvantung 1.3 milijona, otoki, ki se štejejo kot japonske mandatne pokrajine, pa 2.1 milijona prebivalcev. Na dan 1. oktobra lani je torej vse ozemlje, ki spada pod Japonsko, štelo okroglo 105 milijonov ljudi.

V šestdesetih letih se je število japonskega prebivalstva podvojilo. Samo v zadnjih dvajsetih letih se je dvignilo za 27.5 milijona, če upoštevamo vse zgoraj navedene japonske pokrajine. Na samem Japonskem otočju v pravem pomenu besede pa se je ljudstvo pomnožilo v istem razdobju dvajsetih let za 17 milijonov.

Vsekakor moramo reči, da so ljudje na Japonskem izredno gosti naseljeni. Povprečno jih pride na vsak kvadratni kilometer 191. Da je to precej, se vidi, če vzamemo za primer Italijo in Nemčijo, kjer je gostota prebival-

Ukrepi proti Srbom in Židom v Banji Luki. Predstavnik vlade v Banji Luki je prepovedal Srbom in Židom vse nakupe. Srbi in Židje v bodoče ne bodo smeli sprejemati nikake darove. Nihče ne bo smel vzeti v varstvo njihove premoženja ali nepremičnine. Kdor bo prekršil te odredbe, bo postavljen pred posebno sodišče.

V borbi s četniki sta padla. Zagrebški listi objavljajo obširno poročilo o smrti poglavnikovega pobočnika in ustaškega stotnika Mija Babića, ki je te dni padel v borbi s srbskimi četniki nekje v Hercegovini. Prav tako je padel ustaš Anton Podgorelec. Oba sta bila slovesno pokopana v Zagrebu na Mirogoju. Na krsti obeh ustašev je položil venec tudi poglavnik.

Obsodba zaradi klevetanja časti hrvatskega naroda. Te dni je bil pred izrednim narodnim sodiščem v Zagrebu obsojen na deset let ječe ključavničar Dušan Ivošević iz Bosenske Dubice, ker je 10. januarja letos pred gručo ljudi v Ogulinu izjavil, da znanega pokola v Hrvatskem Blagaju niso zagrešili srbski četniki, temveč Hrvati sami. Ivošević je s tem, da je branil Srbe in obtoževal Hrvate, hudo žalil čast hrvatskega naroda in je bil zaradi tega tudi tako strogo obsojen.

V Zagrebu ustreljeno deset komunistov. Posebno sodišče v Zagrebu je obsodilo deset komunističnih agitatorjev na smrt z ustrelitvijo. Obtoženi so bili, da so nahujskali druge, da so umorili nekega policista, čigar truplo so našli razmesarjeno v nekem gozdu blizu Zagreba.

Smrtna obsodba komunista. Dne 4. t. m. je bil v Zagrebu ustreljen 38letni inž. Budisav Borjan, rojen v Krički pri Kninu in pravoslavne vere. Borjan je bil zaradi komunizma zaprt v Lepoglavi in na smrt obsojen zaradi komunistične propagande.

Dr. Adžija v Zagrebu ustreljen. Iz Zagreba poročajo: Pred dnevi je bil ubit neki hrvatski redar. Zaradi tega so, kakor je bilo uradno sporočeno, oblastva dala prijeti in so nato na smrt obsodila in ustrelila 10 znanih komunistov, ki so bili obdolženi, da so sokrivi tega zločina. Med obsojenimi in ustreljenimi je tudi dr. Adžija, uradnik bivšega osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu in eden izmed komunističnih vodilnih mož.

Smrtna obsodba. »Novi list« poroča, da je naglo sodišče obsodilo na smrt Mato Medača iz Bereka zaradi prikrivanja orožja. Smrtna obsodba je bila takoj izvršena.

Smrtna obsodba zaradi komunističnega izzivanja. Iz Zagreba poročajo, da je Ivan Bulić, po rodu iz Blata in po veri katolik, za časa dajanja radijskih vest vzkliknil na ulici v Dubrovniku: »Živela Sovjetska Rusija!« Zaradi tega vzklika je Bulić prišel pred naglo sodišče, ki ga je 5. t. m. obsodilo na smrt. Smrtna obsodba je bila istega dne nad njim izvršena.

stva tudi zelo visoka. V Italiji pride na kvadratni kilometer povprečno 143 ljudi, v Nemčiji pa tudi ne dosti manj (132). Tam, kjer ni več dosti možnosti za življenjski obstoj spričo velike obljudenosti, se med prebivalstvo mpojavlja čedalje izrazitejša težnja po izselitvi v tista področja zunaj prave Japonske, ki so zdaj tudi že pod japonskim vplivom.

Zelo značilno pa je za Japonsko dejstvo, da cela petina vsega otoškega prebivalstva, to je 14.4 milijona ljudi, živi samo v šestih vele-mestih japonskega cesarstva, in sicer v Tokiu 6.8 milijona, v Osaki 3.2, v Nagoji 1.3, v Kjotu 1.1, v Jokohami in Kobeju po 1 milijon.

Prebivalstvo v prestolnici Tokiu se je v zadnjih petih letih pomnožilo za 15 odstotkov, v Nagoji za 22 in v Jokohami celo za 37 odstotkov. Iz teh podatkov se pač najlepše vidi, da se japonska mesta hitro razvijajo in da je glede na ta nenavaden razvoj na prvem mestu pristaniško mesto Jokohama.

In zdaj pogledimo še, v kakšnem razmerju sta si na Japonskem številni moških in žensk. Podatki ljudskega štetja povedo, da je bilo na Japonskem leta 1935. več moških kakor žensk, in sicer je tedaj prišlo na vsakih 1000 moških le 994 žensk. Ljudsko štetje, ki je bilo izvedeno lani 1. oktobra, pa daje tudi v tem oziru precej drugačno sliko. Izid je pokazal, da ženski svet hiti za moškimi in da ga bo šte-

vilčno prav v kratkem tudi ujel, če ga morda letos še ni. Lani so namreč na vsakih tisoč moških našli že 999 žensk. Vzrok, da so ženske tako napredovale, je morda treba iskati tudi v dejstvu, da je vojna terjala več žrtev med moškimi kakor med ženskami, čeprav so na Japonskem tudi te že davno začele nositi vojaške uniforme, seveda bolj za zaledje, kjer so od moških prevzele lažje posle.

Črna gora je neodvisna kraljevina

Iz Cetinja poročajo:

Objavljen je bil razglas o neodvisnosti Črne gore, ki se glasi:

Ustavodajna narodna skupščina, ki predstavlja črnogorski narod in zvesto tolmači njegovo voljo, zbrana na Cetinju 12. julija 1941-XIX, je sklenila:

1. Sužnost, vsiljena od skupščine v Podgorici dne 16. novembra l. 1918. z zvezo med Črno goro in Srbijo, je končana.

2. Odstranjena je vladavina, ki sta jo v Črni gori uvedla bivša Jugoslavija in dinastija Karadjordjevičev. Vidovdanska ustava in ustava z dne 3. septembra l. 1931. sta ukinjeni.

3. Črna gora se obnavlja kot neodvisna država v obliki ustavne monarhije.

4. Narodna ustavodajna skupščina razglašča, da so vsi Črnogorci hvaležni za osvoboditev svoje dežele Oboroženim Italijanskim Silam in spominjajoči se tesnih vezi, ki vežejo dinastijo Petrović-Njegoševu z dinastijo Savojske hiše, pokazali zaupanje v obnovitveno delo, ki ga je vedno in povsod razvil Duce s Fašistično Italijo, in sklenili zvezati življenje in bodočnost Črne gore z Italijo. Upostavili so z njo zvezo zelo tesne vzajemnosti Pogodbe, ki bodo sklenjene pod vtis-

kom te vzajemnosti in ki so določene, da povedejo Črno goro v okvir Rima, bodo postopno sklenjene med Italijo in Črno goro.

5. Narodna ustavodajna skupščina je sklenila zaradi odsotnosti naslovnika za najvišje mesto vladarja naprositi za uvedbo regentstva in naprositi Nj. Vel. Kralja Italije, da določi regenta za kraljevino Črno goro, ki bo izvajal ta statut.

Potem, ko je govoril poročevalec črnogorske Ustavodajne narodne skupščine, je Visoki Komisar grof Mazzolini v svojem govoru poudaril, da je razpad mozaične države Jugoslavije dovolil obnovo črnogorske neodvisnosti. Sile Italijanske Vojske so prišle, da bi izvedle nalogo pravice, prosvete in človečanstva. Zmagovita Italija vrača svobodo in pravico črnogorskemu ljudstvu. Grof Mazzolini je nato opozoril, da je bila Italija edina država, ki je na mirovni konferenci v Versailles branila pravice Črne gore. Visoki Komisar je zaključil svoj govor z besedami: Ko sprejema vaše želje, namerava Italija razvijati s Črno goro plodne zveze in dejansko sodelovanje na vseh področjih. Ta dan pomeni za Črno goro začetek novega evropskega reda, ki ga veliki duh Mussolinija in Hitlerja utrjuje in bo z njim ustalil dobo pravice, miru in sodelovanja med narodi.

Uradni razglasi

Ureditev policijske ure javnih obratov

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podlagi svoje naredbe z dne 21. junija 1941-XIX (št. 50.) glede predpisov o prometu in javnih obratih smatrajoč za umestno, da določi policijsko uro javnih obratov po zadevnih kategorijah po zaslišanju Kvestorja:

Čl. 1. Policijska ura javnih obratov, odredjena s čl. 2. naredbe z dne 21. junija 1941-XIX, št. 50, se določa takole:

za prenočišča, restavracije in kavarne do 24. ure v ljubljanski občini in do 23. ure v vseh drugih krajih pokrajine;

za ostale javne obrate (bifeje, gostilne, točilnice, pivnice itd.) do 23. ure v ljubljanski občini in do 22. ure v vseh ostalih krajih pokrajine.

Čl. 2. Prekrški se kaznujejo z globo od 100 do 1000 lir in morebiti tudi z odvzemanjem ali razveljavitvijo obrtnega lista. Čl. 6. naredbe z dne 29. aprila 1941-XIX (št. 13) se s tem razveljavlja.

Čl. 3. Ta naredba stopi v veljavo z dnem 14. julija 1941-XIX.

Ljubljana, 12. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Predpisi glede radijskih aparatov

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX (št. 291.) o ustanovitvi Ljubljanske pokrajine in na podlagi člena 8. kr. uredb z dne 16. junija 1940-XVIII (št. 765.) o predpisih glede radijskih sprejemnih in radijskih oddajnih aparatov smatrajoč ukrep za nujen:

Čl. 1. Vse zasebne radijske oddajne naprave in vse radijske sprejemne naprave, vgrajene na avtomobilih se morajo odstraniti, aparati, vloženi v zapečatene zaboje, pa izročiti v petih dneh od dneva, ko stopi ta naredba v veljavo, oblastvom javne varnosti. Oblastvo javne varnosti pa more pustiti aparat pri last-

niku, samo da je odstranjen in vložen v zaboj, ki ga zapečati to oblastvo.

Čl. 2. Radijskim naročnikom in vobče imetnikom radijskih sprejemnih aparatov je prepovedano uporabljati radijske sprejemne aparate, da bi poslušali radijska poročila in obvestila sovražnih ali nevtralnih radijskih postaj ali da bi kakorkoli sprejete novice razširjali.

Čl. 3. Kršitelji te naredbe se takoj zapro in ovadijo oblastvu, ki je pristojno uporabljati kazenske odredbe iz členov 340. in 341. vojnega zakona, potrjenega s Kr. uredb z dne 8. julija 1938-XVI (št. 1415). Poleg tega se zaplenijo radijske oddajne in radijske sprejemne naprave, javne obratovalnice, kjer bi se poslušale radijske oddaje, prepovedane po členu 2. te naredbe, pa se zapro in se jim začasno ali dokončno odvzame obrtna pravica.

Čl. 4. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 5. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Preureditev strokovnih delavskih združenj

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino smatra glede na zakon o zaščiti delavcev z dne 28. februarja l. 1922. in na poznejše spremembe za nujno potrebno, da se preuredijo v Ljubljanski pokrajini obstoječa strokovna združenja, zato odreja:

Člen 1. Delavska zbornica v Ljubljani se imenuje odslej Pokrajinska delavska zveza. Zbornica je pravna oseba in spada pod nadzorstvo Visokega Komisarjata.

Člen 2. Pokrajinska delavska zveza je upravičena popolnoma in edina predstavljati koristi vseh delojemalcev Ljubljanske pokrajine. Vanjo spadajo vsa obstoječa delavska strokovna združenja. Zunaj Pokrajinske delavske zveze se delavska strokovna združenja ne morejo ne dovoliti ne ustanavljati.

Člen 3. Pokrajinsko delavsko zvezo vodi predsednik, ki ga imenuje Visoki Komisar, pomaga pa mu upravni odbor, sestavljen iz predsednikov strokovnih združenj, iz katerih sestoji. Tajnika imenuje Visoki Komisar na predsednikov predlog.

Člen 4. Pokrajinska delavska zveza izvršuje nadzorstvo nad vsem delovanjem podrejenih združenj, odobruje proračune in obračune, določa prispevke in vobče opravlja vsa dejanja, ki ne spadajo v redno upravo.

Člen 5. Pri prvi uporabi ureditve, določene s to naredbo, poslušajo organi Pokrajinske delavske zveze ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki Komisar in ki bo imel nalogo usmerjati in vzporejati tako poslovna zveza kakor tudi pripadajočih strokovnih združenj z močjo, da pospešuje, preklic ali spreminja ukrepe in da nadzoruje ohranitev zadevnih imetij ter izterjevanje in razdeljevanje prispevkov.

Člen 6. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 8. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Imenovanje strokovnjaka pri Pokrajinski delavski zvezi

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podlagi svoje naredbe z dne 8. julija 1941-XIX, št. 61.:

Fašist, narodni svetnik Elio Vagliano je odrejen, da kot strokovnjak podpira organe Pokrajinske delavske zveze, in sicer s področjem, določenim v členu 5. naredbe z dne 8. julija 1941-XIX, št. 61.

Ta odredba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 9. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Imenovanje predsednika Pokrajinske delavske zveze

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podlagi svoje naredbe z dne 8. julija 1941-XIX, št. 61.:

Za predsednika Pokrajinske delavske zveze se imenuje g. dr. Branko Alujevič.

Ta odredba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 9. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Gospodarstvo

= Italija na petem mestu v evropski izdelavi čevljev. Kakor poroča italijanska gospodarska obveščevalna služba, je izdelava čevljev v Evropi med letoma 1939. in 1940. nekoliko porasla, in sicer od 451 milijonov parov na 476 milijonov parov. Italijanska, nemška in francoska izdelava čevljev je zaradi vojne malenkostno padla. V Italiji je padla od 30 na 25 milijonov parov, v Nemčiji od 114 na 90 milijonov parov in v Franciji od 46 na 31 milijonov parov. V Angliji in Sovjetski Rusiji se je povišala. V Angliji od 123 na 130 milijonov parov, v Sovjetski Rusiji pa od 44 na 78 milijonov parov. Angleško povečanje gre na račun uvoza iz Južne Afrike in Avstralije za vojaštvo. V ostalih državah je nastopilo pomanjkanje obuvala zaradi nedostatka kože in usnja in zato, ker je nastala velika potreba po vojaškem obuvalu.

= Bombaž v bližini Rima. »Giornale d'Italia« piše o bombažnih nasadih v Litorijskif pokrajini in naglašča velik pomen izsušenih močvirij za italijansko gospodarstvo. Prejšnje leto je bilo 1440 ha bombaževih nasadov. Letina je bila ugodna. To leto je obdelano 2000 ha. Ta površina pa se bo v pokrajini povečala še na 10.000 ha. Povprečni pridelek znaša zdaj 5.8 stota na ha, upajo pa, da se bo povečal na 10 metrskih stotov.

Hitro nekaj italijanščine

Osma vaja

Glagol

Slovenci delimo glagol v šest spregatev, Italijani pa imajo samo štiri. Vsak glagol ima deblo in nedoločniško končnico. Da boste laže razumeli, naj navedemo, da imajo italijanski glagoli nastopne štiri nedoločniške končnice: -äre, -ére (kakor vidite z naglašnim e), -ere (brez naglašnega e, ker je naglas na tretjem zlogu od zadaj) in -ire.

Primeri za prvo vrsto glagolov: parlare (izgovori parläre — govoriti), cercare (izgovori čerkäre — iskati), pagare (izgovori pagäre — plačati).

Primeri za drugo vrsto glagolov: temere (izgovori temère — bati se), vedere (izgovori vedère — videti), cadere (izgovori kadère — pasti).

Primeri za tretjo vrsto glagolov: credere (izgovori krédere — verjeti), comprendere (izgovori kompréndere — razumeti), comprimere (izgovori komprimere — stisniti). Kakor rečeno, je tretja vrsta podobna drugi, le naglas je za en zlog nazaj.

Primeri za četrto vrsto glagolov: dormire (izgovori dormíre — spati), partire (izgovori partíre — odpotovati), inacetire (izgovori inačetíre — skisati se), mentire (izgovori mentíre lagati se).

Italijanščina ima največ glagolov prve vrste, to je na -are, katerih spregatev je tudi navadno najlažja. Sicer spregatev vseh štirih vrst ne povzroča težav. Pač pa je nekaj težav s spregatvijo glagolov, ki kažejo nekatere posebnosti. Taki glagoli, ki jih ni mnogo, so v vseh štirih vrstah. Preidimo na spregatev:

Zdajšnji čas prve vrste

Ednina

- oseba: parlo — govorim
- „ parli — govoriš
- „ parla — govori

Množina

- oseba: parliamo — govorimo
- „ parlate — govorite
- „ parliamo — govorijo

Naglas je povsod na predzadnjem zlogu, le pri tretji osebi množine je na tretjem zlogu od zadaj. V prvi in drugi osebi vidimo enake

končnice kakor v slovenščini, kar priča o daljni sorodnosti, ki jo imata med seboj italijanščina in slovenščina kot jezika iz skupine indoevropskih jezikov.

Zdajšnji čas druge vrste

Ednina

- oseba: temo — bojim se
- „ temi — bojiš se
- „ teme — boji se

Množina

- oseba: temiamo — bojimo se
- „ temete — bojite se
- „ témono — bojijo se

Zdajšnji čas tretje vrste

Ednina

- oseba: credo — verjamem
- „ crede — verjame
- „ credi — verjameš

Množina

- oseba: crediamo — verjamemo
- „ credete — verjamete
- „ crédono — verjamejo

Zdajšnji čas četrte vrste

Ednina

- oseba: dormo — spim
- „ dormi — spiš
- „ dorme — spi

Množina

- oseba: dormiamo — spimo
- „ dormite — spite
- „ dórmono — spijo

Kakor vidimo, je spregatev zdajšnega časa druge in tretje vrste enaka, v četrthi vrsti pa je razlika v drugi osebi množine, ki se končava na -ite. Glede naglasa velja za drugo, tretjo in četrto vrsto isto ko za prvo. To se pravi naglas je povsod na predzadnjem zlogu razen v tretji osebi množine, kjer je na tretjem zlogu od zadaj.

Spregaj, da se boš navadil, po gornjih zgledih glagole: cantare (beri kantäre — peti), vedere (izgovori vedère — videti), intendere (beri inténdere — razumeti), partire (beri partíre — odpotovati).

Posebnosti in izjeme iz teh spregatev pridejo prihodničk na vrsto.

Če je dovolj ajde, se ni bati pomanjkanja

Sejmo čim več ajde, katere moka je dobra tudi za kruh

Že od nekdaj seje slovenski kmet ajdo kot drugi letni pridelek na njivah, kjer je požel žito. Ajda je nezanesljiv pridelek zaradi poznega dozorevanja. Če prehitro nastopi slana, je pridelek ajde slab. Toda na to morebitnost slovenski kmet ne gleda. Zlasti ne sme na to misliti v časih, ko moramo vsi skrbeti za to, da se pridela čim več živeža.

Ječmen so menda že povsod v naši pokrajini poželi. Na vrsto prihaja rž in kmalu bo dozorela pšenica. Strnišče je treba po žetvi čim prej preorati za ajdo, katero je treba ob pravem času posejati.

Tudi za umetna gnojila je treba poskrbeti. Navadno gnojijo ajdi s superfosfatom. Odvisno je od zemlje, kako ji gnojiš. Umni kmetovalci to že znajo in naj nikar ne varčujejo z umetnim gnojilom, saj je ajda pridelek, ki ima važno vlogo v prehrani našega podeželskega, a tudi mestnega prebivalstva. Zraven tega pa ima ajda letos prav lepo ceno.

Uporablja se ajdova moka za žgance, a tudi za kruh. Mnogi stari kmetje še pomni-jo, da včasih v hiši niso poznali drugačnega

kakor turščični in ajdov kruh. So tudi kraji, kjer znajo napraviti iz ajdove moke prav dobre štruklje. Pa ajdova juha z mlekom je menda še povsod na deželi v navadi. V hiši, v kateri majo dovolj ajde, so ljudje krepki in čili, ker je ajda redilna, in sicer je ajdova moka toliko redilnejša, kolikor temnejša je.

Ženski vestnik

Kako ravnaj s paradižniki na vrtu

Pri nas ni v navadi uživanje presnih paradižnikov, čeprav so spriči obilice vitaminov zelo priporočljivi. Le tu in tam jih že jedo presne v solati, sicer pa se porabljajo le za juho, kar je gotovo tudi zdravo, čeprav se s kuhanjem vitamini pretežno uničijo.

Gojitev paradižnikov po vrtovih pri nas tudi ni preveč strokovna. Manj izkušeni go-

jitelji mislijo, da je dobro, če se paradižniki razrasejo v grmovje. Zato ne trebijo zalistnikov in manjših poganjkov. Od takšnega grmovja ni mnogo pridelka. Če je le mogoče, glejmo na to, da bo vsaka rastlina imela le po eno steblo ali vsaj ne več kakor dve. Poganjke je treba sproti obrezovati. Čim redkejši so paradižniki, tem obilneje cvetijo in sadovi potem laže dozoriyo.

Za kuhinjo

Zrezki iz sesekljanih gob. Očiščene gobe nareži, popari in odcejene duši na masti z drobnno zrezano čebulo, da se mokrota osuši. Zdaj jih drobno seseklaj, pridaj soli, zdrobljenega česna, popra, zelenega petršilja, eno jajce in nekaj drobtin. Iz tega napravi zrezke, jih povaljaj v moki in speci na masti. Pečenim odlij mast in jih daj s krompirjevo solato na mizo. Za to jed lahko poleg jurčkov uporabiš turke, brezovke, maslenke, kukmake in nekatere druge užitne gobe.

Ajdovi cmoki. Razrežimo na kocke nekaj starega kruha in kocke prepražimo na masti. Nato primešamo pol litra ajdove moke ter polijemo s približno polovico litra slane vrele vode. Dobro zmešamo in napravimo kakor jabolka velike cmoke, ki jih kuhamo v slani vodi dobro četrt ure. Kuhane prerežemo čez pol in jih zabelimo z razpuščeno slanino. Ocvirke pustimo zraven.

Kolerabna solata. Kolerabe olupi in razreži v rezance. Skuhaj jih v slani vodi, nato jih odcedi in oplakni z mrzlo vodo. Dobro odcejene potrosi s poprom in drobno nasekljarim česnom, polij jih z oljem in kisom in rahlo premešaj.

Praktični nasveti

Kako zračiš pernice in posteljnino. Mnogo gospodinj zrači pernice na solncu. To se jim dozdeva dobro, vendar se motijo. Žgoče solnce vzame perju maščobnost in zato postanejo peresa krhka. Če že hočemo dati pernice na zrak, tedaj jih dajmo v senco ali pa jih pokrijmo z rjuho. Na solnce damo posteljnino le takrat, če zračimo perilo bolnikov, ki so imeli nalezljivo bolezen. Perilo in posteljnino bolnikov pa le daj zmerom na solnce, saj solčni žarki razkužujejo perilo.

Pravilno ravnanje z linolejem. Linolej očistimo vsak dan z mokro cunjjo, da odstranimo z njega prah. Enkrat na mesec namažemo linolej s krpo, prepojeno s terpentinom. Nekolikokrat na leto pa ga namažemo z lanenim oljem in ga pustimo tako čez noč, da se napije potrebne maščobe.

Svetlo pleskano pohištvo se ne sme pogosto umivati z milom in vodo, ker izgubi blesk in tudi barvo. Čistimo ga tako: V skledico mlačne vode vlijemo nekaj petroleja in pomešamo. V to tekočino pomakamo krpo, s katero čistimo madeže s pohištvo. Krpa mora biti čista, zato jo menjajmo. Prav tako pa menjajmo tudi tekočino, ko je umazana.

Mastne madeže s preproge odpravimo s kašo iz magnezije in bencina, ki jo namažemo na madež in počakamo, da se posuši, potem pa skrtajmo prah.

Deček žrtev granate

Dolnji Logatec, julija.

Nedavno dopoldne je šel 12-letni posestnikov sin Anton Znidaršič iz Bezuljaka sušiti seno. Med potjo je našel v grmovju granato srednega kalibra. V svoji neprevidnosti je začel razbijati po njej s kamnom. Nenadno se je granata razpočila. Fantu je raztrgalo levico in dobil je tudi strašne rane na spodnjem delu prsnega koša. Razen tega ga je objel tudi plamen, da je pri živem telesu gorel kakor bakla.

Ljudje, ki so bili v bližini, so takoj prihiteli na pomoč. Dečka so prepeljali v Dobec, kjer so ga prevzeli italijanski vojaki in ga z vojaškim sanitetnim avtomobilom prepeljali v Cerknico. Tu mu je zdravnik dr. Pušenjak nudil prvo zdravniško pomoč in mu dal vbrizg za omiljenje bolečin. Nato so vojaki ponesrečenega fanta prepeljali v vojaško bolnišnico v Dolenjem Logatecu. Nesrečni deček je menda že umrl. Ta nesreča naj bo nov opomin starejšim, naj pouče otroke o nevarnosti igranja z najdeno municijo.

Gologlavi in boski ruski vojaki

Član nemške propagandne kolone Pilgram poroča:

Kolona se pomika s težavo po peščenih potih velikanskih gozdov. Polk je nekaj tucatov kilometrov spredaj. Kolona mu mora slediti, zato priganjajo konje z vsemi močmi. Sredi gozda se pojavi vasica. Kratak odmor. Vojaki ne izstopijo, ostanejo pri svojih vozilih, vsak s karabinko, pripravljeno na strel.

Tedaj počijo strelji iz gozda. V trenutku poiščemo kritje. Seveda tudi vrnemo strele. Dve strojni pištoli sta se temeljito izlajali. Sovražnik utihne. Vojaki se napotijo do gozdnega roba. Nikjer ni duha ne sluha o nasprotniku. Poskril se je v neskončni globini gozda. Vendar streljanje ni bilo brez uspeha. Dva sovjetska vojaka sta mrtva, enega smo ujeli. Na nemški strani so krogle oplazile enega moža in enega konja.

Previdno tipa močna prva straža divizije na obeh straneh ceste dalje. Hitro in oprezno. To sta dva zakona našega postopanja: treba je ostati sovražniku tik za petami in se takoj varovati pred morebitnimi napadi.

Iz gozda se oglasi nekaj strojnic, potem še več. Mora jih biti dvajset do trideset. Sovražno protiletalsko topništvo poseže vmes. Potem se pridruži še drugo topništvo. Spoznamo položaj. Sovjeti so očitno sklenili, da se bodo tu uprli in zavrli nemški pohod z močnimi oddelki. Divje streljanje se začne. So-

vražniki streljajo iz vseh kritij, z vseh mejic, iz vsakega žitnega polja.

Toda proti srditemu naskoku nemške vojske to nič ne zaleže. V pičli uri je sovražni odpor zlomljen, sovjetski vojaki so razpršeni in so izginili v gozdu. Tudi med Nemci je nekaj mrtvih in ranjenih. Število sovjetskih mrtvih gre v stotine. Rusi ne streljajo slabo, umejo se izvrstno kriti in maskirati.

Privedli smo kakšna dva tucata ujetnikov. Njih obrazi so polni strahu. Odvedemo jih k divizijskemu tolmaču. Noben ujetnik nima pri sebi legitimacije. Odvrkli so vse orožje, uničili tudi svoje značke za čine. Gologlavi so, boski, v srajcah, hlačah in ovojkah. Na nogah imajo raztrgane čevlje. Prav nič drugega nimajo pri sebi. Menijo, da vse skupaj nima nobenega pomena.

Zasliševanje je pokazalo, da je bil sovjetski oddelček sestavljen iz različnih polkov. Skoro vsak polk ima pripadnike skoro vseh ljudstev v Sovjetski zvezi.

Boljševiki so svojim vojakom zabičali, da Nemci vsakega ujetnika ustrelijo, zato noče nihče med njimi izdati svoje ime in priimek. Nihče tudi noče povedati, odkod je, najbrže iz strahu za usodo svojcev. Odklonili so tudi ponudbo, da bodo njih svojci obveščeni po ženevskem Rdečem križu, da so prišli v nemško ujetništvo. Pravijo, da jim nič ne stori, če doma mislijo, da so mrtvi.

Mesto, ki ima enega kralja za podnevi, drugega pa za ponoči

V deželi Dahomeju, ki se razprostira med Nigerijo in Zlato obalo v Afriki, je umrl Zonnor Medje, kralj v mestu Portu Novu, in sicer ponočni kralj. Omenjeno mesto je svojevrstna prestolnica zato, ker ima dva kralja. Prvi vlada dvanajst ur podnevi, drugi pa ostalih dvanajst ur ponoči. Vsako jutro ob zori in vsak večer ob solnčnem zapadu preneha oblast prvega in se začne oblast drugega.

Drug drugemu ta dva vladarja ne smeta posegati v področje. Vsak od njiju ima pravico ukreniti, kar se njemu zdi najpametnejše in najkoristnejše za njegove državljane. Med drugimi postavami, ki veljajo v tem mestu, je tudi posebna določba, po kateri je

obema kraljema, dnevnemu in nočnemu, prepovedano, da bi se kdaj in kjerkoli srečala. Če se po kakršnemkoli naključju zgodi, da se srečata kje na cesti, je konec. Če nočni kralj sreča v nočnih urah na ulici dnevnega, ga ima pravico obglaviti. Prav tako ima tudi dnevni kralj, če sreča podnevi na ulici nočnega kralja, pravico, da ga na mestu ubije. V tistih dvanajstih urah, ko nima vladarskih pravic, mora biti vsak izmed teh dveh kraljev zaprt v svojem kraljevskem dvorcu.

Te dni pa je ponočni kralj umrl in prišlo je na vrsto vprašanje njegovega naslednika. Dokler ta ne bo imenovan, bo mesto Porto Novo ostalo brez enega kralja, kajti dnevni kralj, ki še živi, nima pravice posredovati.

mož, ki si je mislil, da je dosti pametnejše, če ponoči premišljuje, kakor če spi.

Kakor vsake novosti se ljudje tudi uživanja kave niso mogli kar takoj navaditi. Precej časa je minilo od tedaj, ko je omenjeni mož odkril kavo, pa do tedaj, ko so ljudje v večji meri začeli piti to novo pijačo. Prvo kavarno so odprli v XVI. stoletju in sicer v Meki. Sledile pa so ji kmalu še druge. Toda v teh kavarnah so se kmalu začele dogajati reči, zaradi katerih je policija kavarne zaprla. Kava pa je bila tedaj med vsemi ljudskimi sloji že tako priljubljena, da so zaradi tega, ker so bile kavarne nenadno zaprte, nastale pravcate demonstracije. Če so ljudje kdaj z demonstracijami kaj dosegli, so prav gotovo tokrat. Policija je morala umakniti svojo prepoved in dovoliti, da se toliko priljubljene kavarne spet odpro. Mohamedanski romarji, ki so leto za letom v velikih trumah prihajali v Meko, na to slovito muslimansko božjo pot, imajo zaslugo, da se je uživanje kave razširilo po vsem muslimanskem in nato tudi ostalem svetu. V začetku so tu pa tam oblastva sicer nerada dajala dovoljenja za odprtje kavarn, toda kmalu je prišlo tako daleč, da si muslimanska mesta ni bilo mogoče več predstavljati brez kavarn. Seveda ni mogoče dobiti v njih alkoholne pijače, kajti muslimansko sveto pismo (koran) prepoveduje uživanje takšnih pijač. Zato v muslimanskih kavarnah lahko dobiš na mizo le čaj, limonado in kavo. Ker pa so vse te pijače silno oslajene in slabo gase željo, je za goste povsod pripravljena v velikih posodah navadna mrzla voda.

Arabske kavarne so zelo preproste. Gostje sede na blazinah ali na lesenih klopih okoli majhnih mizic. Glavni okras teh muslimanskih javnih lokalov so ognjišča s kotli za kavo. Tu pa tam vidiš tudi akvarij z zlatimi ribicami ali kakšne cvetlice, ki jih je že sam prerok Mohamed zelo cenil.

Kavarniški gostje na Vzhodu se zabavajo s kramljanjem o tem in onem, drugi igrajo šah, domino ali karte ali pa tudi kakšno drugo družabno igro. Navadno za denar ne igrajo, pač pa za kakšno posebno priljubljeno jed, kakršna ni vsak dan na mizi. Včasih najdeš v kavarni gosta, ki se ne udeležuje iger, pa tudi pogovora ne, pač pa leži čisto sam na blazini in po njegovem licu se igra skrivnostni smehlaj. To je eden izmed tistih, ki uživajo hašiš, prepovedano mamilo. Toda uspanje s hašišem je tako priljubljeno, da marsikoga zapelje, da se začne zastrupljati z njim. Gosta pa ima pod svojim varstvom kavarnar sam, da ga pri tem prepovedanem poslu ne zalotijo oblastva.

× **Živali so jih rešile ob potresu.** Med potresom v Ersidžanu so živali rešile mnogim ljudem življenje. Pred nesrečo so postali psi naenkrat zelo nemirni. Lajali so in se zaletavali v svoje gospodarje, da bi jih spravili iz hiš. Zanimiv je primer nekega psa, ki mu gospodar ni hotel slediti. Pes ga je zgrabil za obleko in ga nasilno odvedel iz hiše. Zelo nemirni so bili tudi konji in druge živali, ko so zaslutile nevarnost. Živalim so se morali zahvaliti mnogi ljudje, da so pravočasno zbežali na prsto in si tako rešili življenje.

× **Volkova na postaji.** Potniki na postaji Münchausnu so pred kratkim prebili mnogo strahu. Med množico ljudi sta se naenkrat pojavila dva velika volkova, ki sta bila namenjena za mestni živalski vrt v Münchausnu, a sta v vagonu pregrizla lesene kletke in ušla. Med občinstvom, ki se je razbežalo na vse strani, sta se našla dva pogumnejša potnika, ki sta s palicama pregnela zveri v eno izmed praznih postajnih pisarn in s tem preprečila večjo nesrečo. Volkova sta bila zaprta na postaji, dokler niso prišli ponju pazniki živalskega vrta ter ju spravili v železni kletki.

× **Zlat prstan v krompirju.** Zdaj je čas, ko kmetje kopljejo najzgodnejši krompir. Vendar pa najbrž pri tem delu ne bo nihče tako srečen, kakor je bil neki kmet na Švedskem. Ko je kopal na svojih njivi krompir, se je nenadno nekaj posvetilo. Kaj čudno je pogledal, ko je zagledal v krompirju zlat prstan. Kmet je začel poizvedovati pri domačih in pri sosedih, ali ni morda kdo izgubil kakšnega prstana. Naposled je ugotovil, da je to prstan njegove stare matere, ki je bila že davno umrla.

Bistra pamet mu je pomagala odkriti zaklad

Nedaleč od Napolija je stal še v začetku 19. stoletja kamenit steber, ki je imel na zapadni strani tale zanimiv napis: »Prvega maja vsako leto imam ob šestih zjutraj zlato glavo«.

Leta in leta so se ob navedenem času zbirali okoli stebra številni radovedneži in čakali trenutka, ko bo steber pokazal svojo zlato glavo. Toda to se ni nikdar zgodilo. Zato so tudi opustili nadaljno prihajanje k stebri in se sploh niso več zanimali za rešitev te uganke, ki jim je tako belila glave. Počasni so na steber celo pozabili.

Leta 1841. je po isti cesti stopal berač in

je obstal ob omenjenem napisu. Dolgo je premišljal, kaj naj bi pomenil zagonetni napis, nato je pa sam pri sebi dejal, da je skrivnost že rešil. Nekaj tednov potem se je na dan prvega maja natanko ob šestih spet znašel pred stebrom. Bil je čisto sam. Ko je bila ura šest, je šel na mesto, na katero je metal senco vrh kamenitega stebra. Začel je kopati in je kmalu naletel na torbo, v kateri je bilo 80.000 zlatih frankov. Z denarjem si je nato kupil lepo posestvo v bližini stebra in se je zmerom hvaležno spominjal stebra, ki ga je rešil pomanjkanja. Hvaležen pa je bil tudi svoji bistri pameti, ki mu je razvozlala uganke, da je lahko prišel do zlatnikov.

Navaden kozel je kriv, da zdaj pijemo kavo

Pravijo, da je neki vzhodni učenjak nekoč opazil, da njegov kozel izredno malo spi. Navadno je ponoči taval sem in tja, pa kljub temu ni bil videti prav nič utrujen. Mož je naposled ugotovil, da hodi kozel obirat plodove nekega grmovja, ki so se ga vse druge živali

ogibale. Da bi se prepričal, kakšne sladkosti vsebuje ta plod, je učenjak nekaj teh plodov lepo prepražil, stolkel in skuhal. Ko je to čudno pijačo izpil, tudi sam ni mogel ponoči več tako trdno spati kakor prej, vendar pa kave ni nehal piti. Bil je namreč svoje vrste

Zagonetka zaljubljenega para, ki je šel v samostan

Priznana italijanska dramska igralka Tina Pinijeva je v poletju leta 1927. zapustila gledališče in stopila v samostan. Danes je Tina Pinijeva sestra Imakolata v samostanu dominikank v Rimu. Steje 46 let, a je še vedno lepa in čvrsta. Štirinajstletno bivanje za samostanskimi zidovi ni uničilo njene lepote.

Ko jo je te dni obiskala neka tovarišica, je Pinijeva rekla tej, da je pozabila na svet in da je resnično srečna. Postaviti so jo hoteli za prednico samostana, a je tako počastitev zavrnila.

Igralka Tina Pinijeva je pred leti z največjim uspehom nastopala v raznih gledališčih. Posebno so ji prijale vedre vloge v dobrih šaloigrah. Nekega dne je spoznala Rusa Mitjo Pavloviča in se je vanj zaljubila. Mitja Pavlovič je bil čudak, toda igralka je bila čisto pod njegovim vplivom, kar je bilo odločilno za njeno poznejšo življenjsko pot. Nekega dne ji je Rus rekel, da mu mora slediti, kamor bo hotel, in da naj bo pripravljena za odhod, ko se bo javil. Tega dne je Mitja Pavlovič izginil.

V duši Tine Pinijeve so odslej neprestano odmevale nenavadne besede Pavloviča, ki je

bil skrivaj stopil v samostan. Igralka ni vedela o njem ničesar več od dneva, ko se je poslovil od nje in ji ukazal, da mu mora slediti, ko se bo vrnil. Čakala ga je. Svojim prijateljem je rekla, da mora biti pripravljena na trenutek, ko se bo vrnil in jo poklical s seboj. Nihče je ni razumel. »Nekega večera sem jo videla,« pripoveduje njena tovarišica, »kako je sedela v svoji gledališki sobici zamaknjena in ponavljajoča besede: 'Ne dotikajte se me, ne glejte me!' Svoji zvesti sobarici je pripovedovala, da ni nikogar ljubila razen Mitje, da jo je Mitja približal Bogu in da bo storila samo to, kar bo on hotel.

Nekega jutra v juliju leta 1927., ko se je igralka pravkar oblačila, je sobarica napovedala obisk. Naznanila je, da hoče govoriti z igralko neki pater, visok in plavolas z nenavadnim zagonetnim izrazom v očeh. Sobarica je spoznala v patru Mitjo Pavloviča. Rekla je gospodari: »Gospodična, prišel je Mitja Pavlovič in vas bo vzel s seboj.' Pripravljena sem,« je odgovorila lepa igralka. Uro kasneje sta Tina in Mitja zapustila hišo za zmerom. Teden dni na to se je razvedelo, da je Tina Pinijeva stopila v samostan. Mitja Pavlovič pa je spet izginil.

Kako naj živi z njim, ki uživa meso divjega kozla

Celo med zamorci so razporoke danes že precej pogoste. Predlog za razporoko stavi zmerom žena.

Raziskovalec, ki je potoval po belgijskem Kongu, je pri nekem tamkajšnjem okrajnem načelniku videl na njegovi mizi kupček raznih reči. Videl je naramnice, bakrene kovance, nekaj kosov tkanine in podobno. Vprašal je, kaj naj to pomeni. Predstojnik mu je razložil, da so ti predmeti kupnina, ki jo bo moral oče vrniti možu, če se bo njegova hčerka ločila.

Pravd za razporoko, s katerimi ima okrajni načelnik ob sodnih dnevih mnogo opravka, se udeležujejo številni domačini, ki prinašajo vsakovrstne čarovne predmete, kozje rogove, repe leopardov, malike in drugo, s čimer želijo vplivati na sodbo.

V nekem primeru se mož ni hotel ločiti od

svoje žene. Dejal je, da jo je kupil in da je torej njegova lastnina. Navzočni so ga podpirali z dobrimi sveti. Dejali so mu, naj jo poštene premikasti, češ da bo potem že ostala pri njem, saj je njegova. A ženske so po večini zelo trdovratne in vztrajajo pri svoji pravici. »Storite z menoj, kar hočete,« je izjavila neka zamorka, ki je bila na tem, da se loči od svojega moža, »ne vrnem se več k njemu. Ima preveč žensk in pretepa me z bičem.«

Vzrokov za razporoko v notranji Afriki ni toliko kakor v omikanih deželah, vendar pa so dokaj raznovrstni. Tako je neka mlada žena na primer zahtevala, naj jo ločijo, ker je mož jedel meso neke živali, ki je za njeno plemo sveta. »Kako naj ostanem žena možu, ki uživa meso divjega kozla!«, je vzdihovala kar naprej in iz njenih besed so zvenela hudo užajena čustva.

Igla je 25 let romala iz noge v roko

Pred petindvajsetimi leti si je gospa Jensenova v Kodanju na sprehodu strgala krilo ob grmu. Ker ni imela pri sebi drugega pripomočka, si je raztrgani kos pripela z dolgo šivanko. Po nesreči pa se je kos te igle zapil v levo nogo. Rana ji je otekla in gospa je morala prebiti kakšen teden v postelji. Potem pa sta minili vsaka bolečina in oteklina, čeprav je košček igle ostal v nogi.

Pred kratkim pa je Jensenova začutila hu-

de bolečine, najprej v zapestju in potem v palcu desne roke. Kmalu nato je zapazila pod kožo neki tenki predmet. Bila je šivanka, ki se ji je zadrila v nogo pred četrto stoletja in ki se je dala zdaj izvleči brez zdravnikove pomoči. Kodanjski zdravniki, ki so se za zadevo zelo zanimali, pravijo, da je igla vseh teh 25 let potovala počasi po telesu gospe Jensenove.

S pretepanjem izganjajo zle duhove iz nevest

Med malo raziskanimi kraji so še razsežni amazonski pragozdovi, ki so še vedno polni nevarnosti za razne znanstvene odprave. Znano je, da so amazonski gozdovi polni škorpionov, strupenih kač in raznega mrčesa. Tujcem so pa razen tega zelo nevarna tudi še nekatera divja plemena.

Pred časom se je italijanski znanstveni odpravi posrečilo priti do gornega toka Ama-

zonskega veletoka. Odprava je tu izsledila neko divje plemo, katerega način življenja in nekatere njegove navade so za omikanege človeka naravnost strašne. Divjaki živijo zelo preprosto. Možje se skrivajo po duplinah dreves, žene pa hodijo na lov. Moški se prikazujejo samo v primeru nevarnosti. Vsak si lahko že vnaprej misli, da se človeku, ki ga ujamajo, ne more najbolje goditi.

Strahotni so tudi poročni obredi pri teh divjakih, ki so znani pod imenom Huitoti. Ko dekle spolno dozori, ga zapro v posebno duplino. V njej je mladenka zaprta tako dolgo, dokler se ne pojavi možki, ki jo hoče vzeti za ženo. Dan pred poroko odvede ženin svojo nevesto čisto nago iz dupline in jo priveže na drevo. Nato se začnejo poročni obredi, ki so za nevesto kaj malo prijetni. Nevestin oče namreč splete bič, s katerim nato vsi po vrsti bičajo privezane dekle. Pretepanje traja tako dolgo, dokler nesrečno dekle ne omedli. Nezavestno nevesto nato sname ženin z drevesa in jo položi na tla. Med tem se pa začno povabljeni gosti veseliti in plesati ter se vsele tako dolgo, dokler nezavestno dekle ne pride spet k sebi. Tedaj je pa vsega veselja konec.

Huitoti namreč z bičanjem preganjajo iz deklet hudobne duhove. Ker njihova vera uči, da se po bičanju hudobni duh preseli iz dekleta v drevo, na katerem je bila privezana nevesta, mora ženin zažgati tudi drevo. V prvi poročni noči mladi ženi obrijejo obrvi in glavo. Ko je tako očiščena vseh hudobnih duhov, jo vzame mož na svoja kolena, poljubi v lice in ji zapoje pesem o življenjski sreči.

Zanimivosti

× Stalin bi rad še eno bojišče. Svicarska »Nazional Zeitung« poroča, da je Stalin britanskemu poslaniku Crippsu izrazil željo, da Anglija postavi še eno bojišče proti Nemčiji, ker pod temi okoliščinami Sovjetska Rusija ne bo mogla dolgo zdržati. S poletni angleškega letalstva nad Nemčijo in rušenjem nemških mest je Sovjetski Rusiji malo pomagano. Treba bi bilo postaviti novo bojišče, ki bi razbremenilo sovjetske čete na vzhodu. »Neue Züricher Zeitung« pa poroča iz Londona, da so poslanci zelo ostro grajali oboroževalnega ministra zaradi pomanjkljive izdelave tankov. Poslanci so bili mnenja, da bi bilo treba vendar že enkrat napraviti red. Poslanec Braber je popisoval boj na Kreti, ki se ga je sam udeležil, in je omenjal izredno slabo opremo angleških čet. Dokler ne bodo Zedinjene države dosegle viška svoje proizvodnje, da bo Anglija glede vojnega materiala čisto slabotna nasproti svojim sovražnikom. Ob takem stanju so bili poslanci mnenja, da bi bilo boljše, da se omeje ali na izdelavo samo letal ali pa tankov.

× Sovjetski vojaki so prepričani, da Nemci vse ujetnike pobijejo. V »Völkischer Beobachterju« opisuje nemški vojaški poročevalec Günther Kaufmann svoja srečanja s sovjetskimi ujetniki v litvanskih in letonskih gozdovih. Med drugim pravi, da se naj nihče ne vdaja prevari, da ne bi bili sovjetski vojaki od narave obdarovani z žilavostjo. Vzhodni narodi, to so Tatari, Mongoli, Kirgizi, Mordvini in drugi, so po naravi vojaški narodi, navajeni na pomanjkanje in trpljenje. Z nobenim Evropecem jih ni mogoče primerjati v zmernosti. Vsi imajo ostre poglede ljudi, ki se čutijo bolj domače v gozdovih in na polju kakor v pisarnah velemestnih hiš. Sovjetskega vojaka po pripovedovanju omenjenega nemškega poročevalca ne vodi toliko vojaška preudarnost, ki jo imajo vojaki zapadnih narodov, temveč se brani v topi zaigranosti, ki jo Nemci tolmačijo za strah pred ujetništvom. Nekateri vojaki so pripovedovali o nezadovoljstvu ljudstva s sovjetsko vladavino, neki oficir je pa Nemcem dejal, da mu je prav vseeno, če ga tudi ubijejo. Dobesedno je izjavil: »Prav malo je važno, če poginem od gladu za kakšnim grmom ali pa me vi Nemci ubijete.« Vsi sovjetski vojaki so prepričani, da Nemci vse ujetnike pobijejo. Tako so jim po zatrjevanju omenjenega vojaškega poročevalca govorili pred začetkom sovražnosti politični komisarji. To pa ni res, ker Nemci postopajo z vsemi ujetniki dobro.

× Ruski vojaki uničijo vse v krajih, ki jih izpraznijo. Posebni dopisnik »Exchange Telegrapha« poroča iz Moskve, da umikajoče se sovjetske čete v Ukrajini v smislu Stalinovih navodil za seboj uničujejo vse, česar ne

morejo vzeti s seboj. Za izvršitev teh nalog so določili posebne bataljone, ki imajo na razpolago vse moderne naprave za požiganje in uničevanje. Zoreče žito na polju zažigajo na primer z metalci plamenov, mesta, vasi, železnice, mostove in druge važne zgradbe pa spuščajo v zrak z močnim razstrelivom. Pred umikom sovjetske čete seveda tudi ne prizanesejo živini, ki jo vso zastrupijo. V svojem blaznem uničevanju grede tako daleč, da zastrupljajo celo kokoši. Računajo, da so sovjetske čete na ta način samo v nekaj dneh uničile v Ukrajini narodnega premoženja za vrednost več sto milijonov.

× **Krištof Kolumb bo razglašen za svetnika.** Iz Vatikana poročajo, da nameravajo proglasiti za svetnika največjega pomorščaka vseh časov Krištofa Kolumba. Misel, da bi razglasili odkritelja Amerike za svetnika, je že stara.

× **Kako se igra narava.** Na Sudetskem je koza neke družine skotila kozlička s tremi očmi. Tretje oko je nad desnim očesom. Vsa očesa so pravilno razvita. — V vasi Baren na Češkem je koklja iz račjega jajca izvalila bitje, ki je napol pišče, napol račica. Predni

del telesa je podoben piščancu, zadni pa račici. Glava in vrat sta podobna kokoši, medtem ko ima živalca na nogah račje plavuti. — V bližini mesta Mondonija v Piemontski pokrajini se je pa iz velikega, 13 cm dolgega kokošjega jajca izleglo pet življenja zmožnih viščet.

× **Starost živih bitij in rastlin.** Redki so ljudje, ki živijo več kakor sto let. Toda kaj je ta visoka starost v primeri s starostjo, ki jo dosežejo rastline in nekatere živali. Znano je, da cipresa lahko zeleni 5000 let, tisa lahko živi 3000 let, cedra in kostanj pa dočakata starost tudi do 2000 let. Hrasti in bukve lahko žive do 1000 let, topoli 700 let, vrtnice pa nad 900 let. Iglasto drevje dočaka starost do 400 let, vinska trta pa lahko rase do 130 let. Živali niso tako trdožive. Zelvi sicer pripisujejo 300 let, ščuki 250, slonu 200, papigi 150 let, kar je zelo mnogo v primeri s človeškim življenjem. Trdoživ je tudi kit, ki doseže 500 let starosti. Nekatere roparske ptice dožive 100 let, medvedi 45, levi in tigr po 25 let. Konj in velblod dočakata starost do 45 let, krava 25 let, ovce in koze pa do 15 let. Trdožive so tudi štokrlje, ki dočakajo starost do 70 let. Tudi vrane žive do 100 let.

družinica razide in tudi samec in samica se potem ločita.

Kolibriji so nenavadno sladkosnedni. Najrajši se krepčajo z medom, ki ga srkajo s svojimi kot šivanka tankimi kljunčki iz cvetlic. Selijo se iz kraja v kraj le tedaj, kadar jim zmanjka hrane, kadar so že vse cvetove okoli svojega bivališča dodobra obleteli in posebali iz njih, kar se je dalo. Njihova sladkosnednost je naravnost neprekosljiva. Na dan lahko pojé bliskoviti ptiček sladkorja za tretjino svoje lastne teže, kar je približno dve kavini žlički. Jest mora kolibri vsaj vsakih deset minut.

Kolibriji se radi tudi med seboj stepejo. Vzrok je največkrat sladkosnednost, da ne rečemo požrešnost. Pri takšnih spopadih cvtlijo kakor majhne miši. Ne ustrašijo pa se tudi boja z desetkrat večjimi ptiči. Takšen njihov boj s sovražnikom je še prav posebno zanimiv, vsaj po tem, kako kolibriji izvedejo napad na skupnega sovražnika. Takšne prizore iz narave so morda imeli pred očmi tisti, ki so prvič začeli izdelovati lovska letala. Kolibriji se namreč v primeru, da imajo opravka s toliko močnejšim sovražnikom, spuste nanj z višine, prav tako kakor na primer lahka lovska letala na sovražne bombnike. Tak napad z višine kolibriji lahko uspešno izvedejo prav zaradi njihove silne hitrosti in gibčnosti. Takšna bitka se navadno tudi uspešno konča za ta mala »živa lovska letalca«.

Vlak s cirkuškimi zvermi se je razbil

Železniška nesreča, kakor se je te dni pripetila v Ameriki na progi Denver—Kansas City—Saint Louis, je gotovo prava redkost. Vlak, kateremu je bilo pripeto 15 vagonov, napoljenih s cirkuškimi zverinami, se je nekje zunaj na odprti progi iz neznanega vzroka iztiril in prevrnil. Med živalmi so bili sloni, levi, leopardi, tigri, zebre, kače, opice vseh vrst in še mnogo drugih živali. Lahko si mislite, da vse te raznovrstne zveri niso kar tako prenesle tega nenavadnega dogodka in da človeku ne bi bilo posebno varno gledati ta prizor preveč od blizu.

Vlak je v trenutku pred nesrečo vozil z veliko hitrostjo. Nekaj vagonov se je čisto razbilo in je bilo več živali v njih ubitih. Največ žrtev je bilo med sloni in povodnimi konji, medtem ko se je večina manjših, gibčnejših živali rešila. Nekatere so spričo silnega sunka

popadale iz vagonov, druge pa so same poskakale v zlato svobodo, ko so se vagoni na dnu nasipa ustavili. Zveri so grozovito tulile in divjale, čeprav so bile prej čisto krotke. Mnogo se jih je tudi razbežalo po bližnjem polju.

Cirkuško in železniško osebje je šlo hitro na lov za pobeglimi živalmi, da bi jih spravilo spet nazaj v vagono.

Ko se je nesreča pripetila, je bilo zunaj na polju nekaj tamošnjih domačinov. Pobesnele živali so jih naskočile in jih več raztrgale. Tudi med cirkuškimi in železniškimi uslužbenci je bilo precej ranjenih. Po radiu so brž poklicali pomoč. Iz Kansasa je prisopihal možni vlak s številnim osebjem, ki je ranjenecem nudilo prvo pomoč ter poskrbelo tudi za to, da je bila proga čimprej spet očiščena. Precej zveri so polovili, nekaj pa so jih le morali postreliti.

Kolibriji so najmanjše ptice, pa tudi najhitrejše

Najmanjši ptiči na svetu so kolibriji, ki žive v ameriških pragozdovih. So to izredno lahke ptice. Kolibrijev je okoli 600 vrst, ki so vsi izredno lepo pisani. Najbolj znan med njimi je tako imenovani ptiček muha. Dolg je komaj polčetrty centimeter.

Prirodoslovce ptiček muha še posebno zanima zaradi svoje izredne hitrosti in gibčnosti, zavoljo česar mu pravijo tudi bliskoviti ptiček. Izračunali so, da med poletom zamahne najmanj 75krat na sekundo. V sedmih desetinkah sekunde preleti razdaljo

med dvema sredno oddaljenima vejama ali razdaljo od tal do veje. V vodoravnem poletu lahko doseže hitrost 80 km na uro.

Gnezdece gradi navadno sama samica, in sicer z izredno skrbnostjo. Vsega tako rekoč vatira, zunaj pa ga obloži z mehkim mahom. Kolibrijevi mladiči so tako veliki kakor grahova zrna. Na svet pridejo verjetno slepi. Rasejo pa nenavadno hitro. Že v treh tednih postanejo tako veliki, kakor so njihovi starši. V tem kratkem času se tudi že nauče letati in si sami iskati hrano. Tedaj se njihova

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

NE ZNA ŠTETI

Jožek ni vedel, koliko je dvakrat tri, pa ga je učitelj zaprl za pol ure.

Ko je prišel tako pozno domov, ga je še mati karala, in Jožek je ves v solzah pripovedoval svojo nesrečo.

Mati: »Rekel bi bil, da je šest, pa bi bilo dobro.«

Jožek: »Saj sem mu rekel celo deset, a mu še ni bilo zadosti...«

SREČEN ZOB

Žena (znana klepetulja): »Jaka, zob sem si dala izdreti!«

Mož: »Srečen zob, ki je rešen bližine tvoje jezika!«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

POVEČAJTE PRIDELEK AJDE IN OZIMIN S FITODINOM! Fitodin pospešuje rast in zdravje rastlin, jih dela odpornejše proti suši, da obilneje cvetijo, preje dozori (10 do 14 dni) ter dajo obilnejši pridelek za 20 do 40 odstotkov! — Vsa pojasnila daje: Laboratorij za »Fitodin«, Ljubljana, P. Pr. 139. 166

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani - Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki. — Račun poštne hranilnice 14.257

Brzjav: »Kmetiskidom«. — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun. Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice. — Izvršuje ostale denarne posle. Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive obrestuje po **4 do 5%**

Za vse vloge nudi popolno varnost!

Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!